

VHARNIK

LETO XXXV / ŠTEVILKA 10, OKTOBER 2003 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI-2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 500 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

U V O D N I K

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC NAGRAJUJE MALE KORISTNE PREDLOGE

Podelitev nagrade za prvi mali koristen predlog
Nataši Založnik

Po nekaterih raziskavah se pojavljajo ključna znanja v podjetju v glavnem na treh področjih: splošno znanje, znanje vezano na določeno panogo ter znanje vezano na specifično podjetje. Znanje in veščine pa so tudi v raznih tradicijah kolektivnega obnašanja – npr. v fizični prostorski organizaciji tovarne in v njenih bazah podatkov. Zelo pomembno je t. i.

»skrito znanje«. To je neformalno poklicno izročilo, ki se razvija, ko se delavci soočajo z vsakodnevnimi problemi in ki se prenaša naprej npr. pri malici in drugih neformalnih posvetih, kar je drugače od uradnih predpisov, zapisanih v veljavnih pravilnikih. Poznani televizijski svetovalec dr. Phillip McGraw govori o »izkušnjah starega mačka« – človeka, ki bolj kot drugi pozna pravila, prepričanja, vplive in smernice, ki poganjajo ves sistem.

Henry Ford je v času industrijske revolucije takoj v povojnih letih izjavil: »Kako to, da dobim celo človeško bitje, če pa hočem samo par rok?« Danes se takšnim razmišljanjem komajda še nasmehnemo. Delavci so ravno zaradi znanja, ki ga imajo, največja dragocenost podjetja. Res pa je, da to znanje tiči skrito v glavah in se poleg tega še zelo hitro spreminja, zato ga je izredno težko upravljati.

K temu bogastvu izkušenj in neizkoriščenih potencialov je naperjeno tudi prizadevanje pri zbiranju malih koristnih predlogov v podjetju, ki je prikrito, vendar sleherni dan prisotno med zaposlenimi. Gozdno gospodarstvo se v vsebinah ključa 3 sooča s tem vprašanjem in s 1000 tolarji nagrajuje podane koristne predloge zaposlenih, pri čemer je potrebno poudariti, da gre za majhne iskricke, ki so namenjene izboljšavam znotraj delovnih procesov in koristijo vsem.

V mesecu septembru smo pri GG Slovenj Gradec pričeli z izplačevanjem nagrad predlagateljem malih koristnih predlogov. Prva simbolična denarna nagrada je bila podeljena Nataši Založnik za njeno pobudo pri izdelavi enotnih nalepk za hrbtni strani fasciklov. Poleg urejenega enotnega videza množice dokumentov v naših omarah bomo tudi prihranili kakšen tolar pri nakupih vse dražjih registratorjev.

Dogodek je simboličen in podobnih simboličnosti si v podjetju želimo še več. Glavni namen je prav v množičnosti proženja malih sivih celic vseh zaposlenih in v aktiviranju ogromnega fonda idej, ki so koristne za zaposlene in za podjetje. Ključ 3 je z malimi koristnimi predlogi le orodje za sproščanje tega potenciala. Po sprejetem pravilniku se v podjetju nagrajuje vsak podan in izveden koristen predlog, ki prispeva, da delamo bolje, ceneje in hitreje. Za izvedbo pa so zadolženi vsi – predlagatelji, vodje delovnih skupin in vodje poslovnih enot.

Največ koristnih idej je bilo do danes zbranih in nagrajenih v Radljah v poslovni enoti Meles, kjer so zaposleni v dveh delovnih skupinah v zadnjih tednih podali deset koristnih predlogov.

BRANE ŠIRNIK, univ.dipl.inž.gozdarstva

STANKO LUŽNIK

FRANC OŠLAK

FRANC PEČOLER

BORIS ZABOVNIK

BOGOMIR PERUŠ

PETER PLANINŠEC SEDEMDESET LET

IDA ROBNIK

Življenjske obletnice; kar zgodijo se; pridejo, kot novo jutro...

Sedemdeseto je doživel tudi naš kolega, nekdanji sodelavec, gozdar, direktor, župan, pa spet vodilni v gozdarsko - lesarskem podjetju Lesna, upokojenec, Peter Planinšec.

Letos konec avgusta je Planinšceva družina počastila njegov jubilej na »Petrovini« v Mislinji, kakor imenujejo njegovo, skoraj bi lahko rekli majhno posestvo na robu domače kmetije v Šentilju pri Mislinji. Tu si je Peter zgradil hišo in posadil sadno drevje.

Sem prihaja celo življenje, »k izviru moči« mu je napisala nečakinja v slavnostnem govoru ob prazniku, da odpočije svoj »nemirni duh«, ki ga nenehno priganja, da nekaj počne, dela. Na tem mestu je bil rojen, 27. avgusta leta 1933, v veliki kmečki družini med desetimi sestrami in brati. Kmetija je bila dovolj velika za preživetje vseh članov družine, Petrov oče pa je povišal standard z dohodkom iz mesarske obrti. Mama je svojo dobroto in ljubezen prenesla na otroke tako močno, da so družinske vezi še danes trdne.

Petrov življenjepis se nadaljuje: V osnovno šolo je začel hoditi pred drugo svetovno vojno in jo je obiskoval še med vojno do leta 1943, ko so šolsko poslopje požgali Nemci. Otroci so po tem ostali doma in do konca vojne pomagali staršem, v glavnem kot pastirji. Tudi Peter je bil pastir. Po vojni je opravil spre-

jemni izpit za vpis v nižjo gimnazijo, jo končal z matura in nato bil sprejet na prvo državno gimnazijo v Mariboru. Maturiral je leta 1953 in se še isto leto vpisal na gozdarsko fakulteto v Ljubljano. V Mariboru je preživel zelo lepa leta, tudi študijska leta so bila prijetna, čeprav je v tem času bilo v družini pomanjkanje, saj so se kar štirje otroci istočasno šolali izven domačega kraja. Študij je zaključil leta 1959 in se še isto leto zaposlil na takratnem gozdarskem obratu v Mislinji.

To leto je odslužil tudi vojaški rok in se takoj po vrnitvi domov zaposlil na gradbenem obratu GG na projektivi. Tu je opravil strokovni izpit in nato, leta 1960, bil premeščen na slovenjegraški gozdarski obrat, dve leti kasneje pa je bil imenovan za šefa tega obrata. Tu je ostal polnih štirinajst let in doživel dve reorganizaciji. Iz tega delovnega obdobja so mu ostali najlepši spomini.

Leta 1963 so gozdarski obrati prevzeli upravljanje gozdov v zasebni lasti. Za to je bilo potrebno veliko strokovnega in organizacijskega dela. Gozdarski obrati so bili pobudniki in glavni izvajalci pri izgradnji gozdnih cest, elektrifikaciji podeželja, izgradnji telefonskega omrežja. Peter Planinšec je obveznosti in odgovornosti za izvedbo tega sprejel z veseljem, saj je njegov »nemirni duh« nenehno terjal nove izzive. Ta leta hrani v spominu kot zelo prijetna, še posebej so prijetni spo-

mini na ljudi in medsebojne odnose, ki so bili izredno tovariški, razumevaajoči in so tudi zato dosegali lepe uspehe pri delu.

Po štirinajstih letih na obratu je bil primerno tistemu času izvoljen za predsednika občine Slovenj Gradec za mandatno dobo štirih let. Med trajanjem mandata so nastopile politične spremembe na področju javne uprave in v tem procesu je bil imenovan za predsednika Izvršnega sveta občine. Tako je na občini prebil dobrih sedem let. Delo na občini je bilo prijetno, ker je poznal razmere na podeželju, vedel je za sleherni problem v krajevnih skupnostih in mestu, saj je živel v tem okolju.

To je bilo obdobje, ko je občina veliko investirala v komunalno infrastrukturo, šolstvo in kulturo. Za te namene sta bila v občini dva uspešna referenduma, del sredstev pa je občina pridobila iz republiškega proračuna in od podjetij, ki so imela izreden posluš za napredek svojega kraja.

Peter Planinšec se je po izteku mandata na občini prijavil na razpis za generalnega direktorja takrat že združenega podjetja gozdarstva in lesne industrije Lesna.

Bil je sprejet. Veliko izkušenj na področju investiranja v občini je prenesel v podjetje, ki je v obdobju šestih let, kar je bil Peter generalni direktor, pričelo rekonstrukcijo tovarne stavbnega pohišva v Pamečah in na Preval-

jah in na novo zgradilo kompleks stavbnega pohišva v Radljah. V Lesni so bile takrat razmere zelo težke. V največjem organizacijskem razvoju so bili Tozdi in tozdovska politika z vsemi pravicami a le malo dolžnostmi. Lesna je bila sestavljena iz enaindvajsetih tozdov in zelo težko je bilo usklajevati hotenja po področjih, po stroki in finančah. Kljub težavam pa je bila Lesna v tem obdobju eden največjih gozdarsko lesno - predelovalnih kolektivov v Sloveniji.

V tem obdobju pa je vodilni kader v Lesni posvečal veliko pozornost tudi področju zaposlovanja strokovnih kadrov in izobraževanja.

Ravno na področju lesarske stroke je bilo veliko pomanjkanje strokovnih kadrov, zato je Lesna sprejela politiko dolgoletnega načrtnega pridobivanja strokovnih kadrov z štipendiranjem mladih strokovnjakov in

Peter Planinšec - mladi gozdar

Pred svojo hišo

šolanjem odraslih. V teh letih je podjetje zaposlovalo ca 100 diplomiranih, višje in visoko izobraženih ljudi, kar je bil zelo velik kapital. Za to ima Peter Planinšec velike zasluge.

Ob koncu osemdesetih let je prevladalo mišljenje, da bi gozdarstvo in lesna industrija po panogah hitreje napredovala. V tem času se je Peter Planinšec vrnil nazaj v gozdarsko stroko, kjer je do upokojitve vodil komercialno področje gozdarskega podjetja.

To je delal z velikim veseljem. S komercialnimi posli je nadaljeval še nekaj let po upokojitvi, zadnja leta pa je posvetil predvsem družini, posebej vnukom in svoji »Petrovini«, kjer se z delom, sam pravi, rekreira.

Želimo mu še veliko zdravih let.

Ida Robnik

PETER PLANINŠEC - MOJ "ŠEF"

Svojega rojstnega kraja in delovnega območja ne pozabimo nikoli. Življenja in dela v plešivških gozdovih se bom vedno rad spominjal, pa tudi pristrčnih in prijateljskih odnosov, ki so nekdanj bili med vodstvom gozdarskega obrata in delavci na terenu.

Bili so vmes tudi težki časi, pa človek se vedno raje spominja lepih.

Med svojim delom v revirju Plešivec sem spoznal veliko ljudi - domačinov, gozdnih delavcev in administrativnih delavcev, ki so prihajali na teren z vodstva podjetja na razne službene preglede in inšpekcije, ki so nekateri bili še iz obdobja, ko je to območje posedoval grof. Prvi nadrejeni je bil seveda šef ali vodja obrata. Teh se je v času moje

službe v revirju Plešivec kar nekaj zvrstilo. Najbolj mi je ostal v spominu zadnji šef obrata Slovenj Gradec, Peter Planinšec, s katerim sva sodelovala dobrih deset let.

Na slovenjegraški obrat je Peter Planinšec prišel iz uprave podjetja leta 1962 in je uspešno vodil obrat do leta 1973, ko je odšel na drugo službeno mesto na občino Slovenj Gradec. Ravno takrat sem bil tudi jaz premeščen iz gozdarskega obrata na novoustanovljeno podjetje Tovarno ivernih plošč v Otiški vrh.

Na Petra, kot smo ga vsi sodelavci imenovali, imam še vedno lep in hvaležen spomin. Ne samo zaradi njegovega strokovnega dela na obratu, temveč predvsem zaradi njegovega odnosa in razumevanja delavcev v tistem času.

V tem obdobju je bila stanovanjska stiska naših delavcev velika. Mislim, da je ravno v času njegovega vodenja obrata največ naših delavcev lahko dostojno rešilo svoje stanovanjske probleme. Vsak, ki je bil v stiski je lahko dobil kredit in je lahko gradil lastno stanovanje. Med njimi sem bil tudi jaz, ki sem

stanoval s svojo družino v Plešivcu, v novozgrajenem trojčku, kjer smo imeli vodo in električno instalacijo, vendar brez električnega toka.

Imel sem tri šoloobvezne otroke, ki so morali hoditi v šolo v Razbor, eno uro hoda daleč, v zimskem času pa tudi do dve uri. Peter Planinšec je dobro poznal moje bivalne razmere, zato sem po njegovem posredovanju dobil stanovanje v gozdni stavbi - četvorčku na Celjski cesti v Slovenj Gradcu. Pozneje mi je bilo omogočeno, da sem si zgradil za svojo družino lastno stanovanjsko hišo. Mislim, da v revirju Plešivec takrat ni bilo nobene delavske družine, ki ji naš Peter ne bi pomagal, morda z nasvetom ali kako drugače priti do svoje hiše ali lastnega stanovanja.

Naš šef, Peter Planinšec se je vedno rad družil s svojimi delavci in uslužbenci ijn zmeraj smo bili veseli, če se je pojavil v naši sredini, zato se ga še vedno radi spominjamo in mu želimo ob njegovem osebnem prazniku še veliko zdravih in srečnih let med nami. ▲

Rudi Rebernik

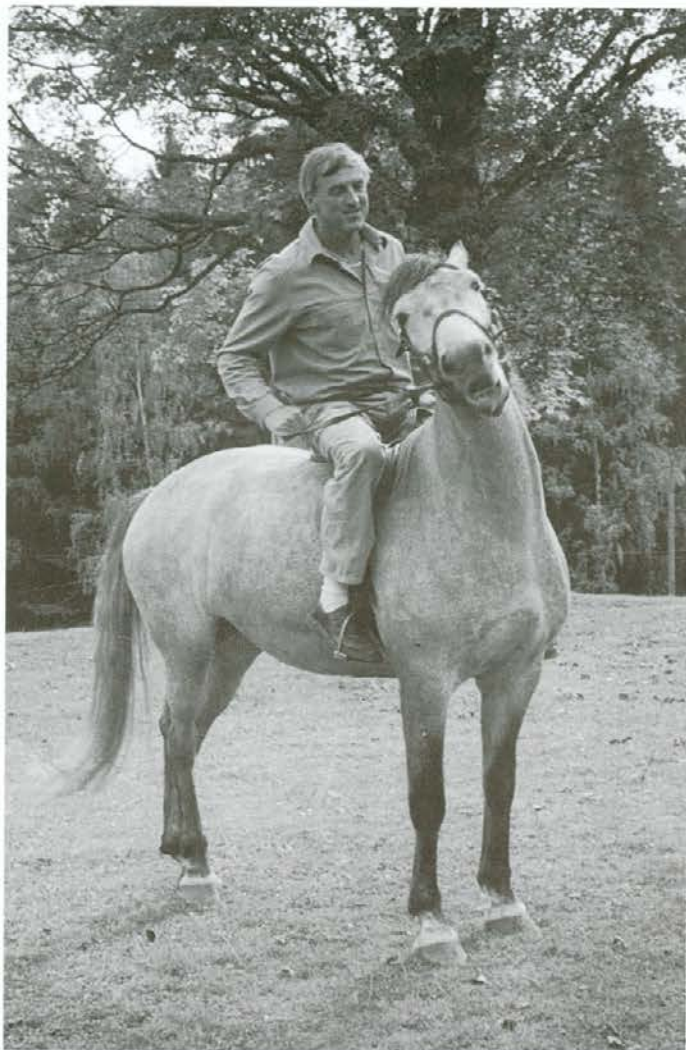

STANKO MORI UPOKOJENEC

VLADO PETRIČ,
univ. dipl. inž.gozdarstva,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

2. oktobra 2003 se je upokojil Stanko Mori – vodja revirja Trbonje. Že leta 1975 se je kot šofer zaposlil v podjetju Imont v Otiškem vrhu – takrat je bilo podjetje Imont še v sklopu Lesne. V istem letu se je vpisal v Srednjo gozdarsko šolo v Postojni in jo ob delu uspešno dokončal leta 1981. Takoj zatem se je zaposlil kot vodja revirja Trbonje v takratnem TOK Dravograd. Revir je uspešno vodil vse do reorganizacije celotnega gozdarstva, ko se je na osnovi novega Zakona o gozdovih iz leta 1993 gozdarstvo reorganiziralo na Javno gozdarsko službo – Zavod za gozdove, Gozdno gospodarstvo kot izvajalsko podjetje in Kmetijsko gozdarske zadruge. Ta organizacija je s popolnim delovanjem v celoti začela s 1. majem 1994.

Stanko je po reorganizaciji nekaj časa vodil tudi revir Košenjak, po letu 1996 pa je ponovno prevzel revir Trbonje, ki ga je uspešno vodil do upokojitve.

Kot revirni gozdar je pustil pečat logarja in zavzetega lovca, saj je pri svojem delu le redko prihajal v nesoglasja, prej bi rekel, da je morebitne stresne situacije znal razrešiti na neboleč način in v zadovoljstvo vseh.

Danes »kraljuje« na svoji domačiji Mori na Ojstrici, kjer se je rodil kot peti otrok v družini, ki je štela sedem otrok. Kot golobradi mladenič je bil prisiljen poprijeti za vsako možko opravilo, npr. »furanje« lesa s konji z Ojstrice. Prav ta izkušnja je botrovala njegovi iznajdljivosti in potrpežljivosti pri soočanju z vsakdanjimi problemi. Med prvimi je na Koroškem postavil oboro za jelene damjake in s ponosom lahko pokaže številno čredo – okoli petdeset komadov divjadi. Dobrodošli ste v hiši, ki sta jo z ženo Anico preuredila, da lahko opravljata dodatno dejavnost – gre za turistično kmetijo, katere specialiteta so jelenovi zrezki s kruhovim cmokom in brusnicami.

Čeprav je prenehal z aktivnim delom, pa mu idej za nove načrte ne manjka in v mislih se mu že porajajo nove zamisli.

Kolegi ZGS KE Dravograd ti ob »prijodu na konja« želimo obilo zdravia in notranjega miru, da bi svoje zamisli uspešno izpeljal. ▲

Sodelavci ZGS KE Dravograd

STONE STRGAR, MAGISTER GOZDARSKIH ZNANOSTI

IDA ROBNIK

Na Univerzi v Ljubljani, Biotehniški fakulteti, oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je 21. oktobra letos naš sodelavec TONE STRGAR uspešno zagovarjal magistrsko delo z naslovom: Uresničevanje poslovnih funkcij v gozdarskih gospodarskih družbah in pridobil naslov »Magister gozdarskih znanosti«.

V povzetku je napisal:

»Študija obravnava uresničevanje poslovnih funkcij v gozdarskih gospodarskih družbah v novih gospodarskih in družbenih razmerah. Celoten poslovni in proizvodni proces je v študiji razčlenjen na posamezne funkcije. Gozdarske gospodarske družbe se soočajo s številnimi problemi, ki so posledica prehoda v tržni sistem gospodarjenja, pomanjkljive zakonodaje in v

nedorečenosti vlog posameznih subjektov gospodarjenja z gozdovi. Gozdarske gospodarske družbe v novih gospodarskih in družbenih razmerah se vse bolj utrjujejo kot gospodarski subjekti. Glavni viri prihodka gozdarskih gospodarskih družb niso več samo proizvodnja v državnih gozdovih, ampak v ospredje prihajajo druge dejavnosti. Gozdarske gospodarske družbe so se kadrovske in programske stabilizirale. Izobrazbena struktura zaposlenih je primerna. Primanjkuje le delavcev v neposredni proizvodnji. Delo na raziskovalnem področju je pomanjkljivo, vendar je raziskava pokazala, da obstaja veliko zanimanje za podporo in sodelovanje pri raziskovalnem delu. Nosilca raziskovalnega dela bi morala biti Gozdarski inštitut in Biotehniška fakulteta. Tehnološki razvoj v gozdarskih gospodarskih družbah

je obstal na mestu. Ugotovimo lahko, da organizacija gozdarstva v Sloveniji ni najprimernejša. Še posebno se bo to pokazalo po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Številne majhne

gozdarske gospodarske družbe v ostri evropski konkurenci ne bodo sposobne zadovoljivo razvijati vseh poslovnih funkcij.«

Sodelavci Tonetu iskreno čestitamo! ▲

INFORMATIVNI GOZDARSKI STORŽI V SEPTEMBRU...

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Sušno avgustovsko vreme se je nadaljevalo tudi v mesec september, v katerem beležimo na Koroškem kar devetnajst jasnih do delno jasnih dni z nekoliko nižjo povprečno temperaturo kot v prejšnjem mesecu. Tudi noči so postale hladnejše, 26. septembra pa se je v jutranjih urah ohladilo celo do 0°C (Ravne na Koroškem, Črna na Koroškem). Dež je delno razmočil zemljo 10., 11. in 13. septembra, močnejše padavine so bile 24. in 29. septembra.

Topli dnevi so bili ugodni za aktivno delovanje podlubnikov, ki so se pričeli pripravljati na prezimovanje. Izletavale so še samo sestrške generacije velikega in malega lubadarja.

Gozdarji javne gozdarske službe in lastniki gozdov so iz dneva v dan beležili vse več žarišč podlubnikov. Konec septembra smo v vseh gozdovih zabeležili 798 žarišč lubadarja s skupno izmerjeno bruto lesno maso 13471 m³ (v zasebnih gozdovih 10776 m³, v državnih gozdovih 2695 m³). Državni gozdovi poraščajo višja pobočja, kjer hladnejši klimatski pogoji onemogočajo številnejši razvoj podlubnikov. Prevladovala so srednje velika žarišča (6–20 dreves).

Najbolj je zaradi podlubnikov ogrožena smreka v nižinskih predelih in na prisojnih pobočjih do nadmorske višine 1100 m. Lastniki gozdov naj takoj ukrepajo po navodilih revirnega gozdarja (hitrejši posek, lupljenje, takojšnji odvoz na strojna lupljenja na centralno skladišče, sežig napadenih sečnih ostankov, popolni gozdni red, ...), da v

dica nedaleč od Grosupljega sestala komisija za odobritev gozdnih semenskih objektov »znanega« in izbranega porekla. V komisiji smo vsi gojitelji: vodje odseka za gojenje in varstvo gozdov posameznih območnih enot ZGS, predstavniki Gozdarskega inštituta in gozdnih drevesnic. S Koroškega konca sva na sestanku sodelovala z Vladom Planinškom (drevesnica Omorika). Seznanili smo se z na novo izločenimi ekološkimi regijami in podregijami (prej semenske enote). Gozdovi OE Slovenj Gradec so v alpski ekološki regiji in pohorski ekološki regiji. Pregledali smo seznam starih semenskih sestojev in po predlogih, podanih iz območnih enot, sestavili nov seznam semenskih sestojev.

Območne komisije bodo le-te ponovno pregledale in popisale, še prej pa bo potrebno od lastnikov gozdov, kjer so še semenski sestoji, pridobiti dovoljenje za uporabo semenskega sestaja in pooblastilo, s katerim pooblaščajo ZGS za nadzor in delo v njihovih semenskih sestojih. S strani strokovnega sveta naše gozdarske službe OE Slovenj Gradec sta poleg Hojke Kraigher (Gozdarski inštitut) v popisno komisijo semenskih objektov v območju predlagana Gorazd Mlinšek – vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov in Avgust Kunc – gojitelj načrtovalec na KE Slovenj Gradec.

Letošnje poletje je bilo požarno zelo aktivno. Največ požarov so v slovenskih

Delo v gozdu je zelo težko in nevarno, vse manj je kvalificiranih gozdnih delavcev in vse več je nesreč pri delu v gozdu med lastniki gozdov. Zato gozdarski strokovnjaki – tehnologi že tri desetletja razmišljajo o humanizaciji gozdnega dela s pomočjo strojne sečnje.

O tem, kje in kako je možna strojna sečnja, smo gozdarski strokovnjaki razpredali na delavnici na Bledu. Blejski gozdarji so nam na Rovtarcu na Jelovici praktično prikazali izvedbo strojne sečnje. Tehtno je premisliti, kje in kako je možno uporabiti strojno sečnjo v konceptu sonaravnega gospodarjenja. Slovenski gozdarji so spoznavno delali v gozdu že stoletja in znali uporabiti nove tehnologije, zato mora biti strojna sečnja strogo načrtovana. Stroj ne sme diktirati gospodarjenja v gozdu, temveč moramo stroj gozdu prilagajati.

Nemirno je postalo v slovenskih gozdovih v drugi polovici septembra, ko so po maloštevilnih deževnih dneh iz zemlje masovno pognale gobe – predvsem težkih kovin polni jurčki. Naši gozdovi so bili polni najrazličnejših ljubiteljev gob, ki so strogo upoštevali odredbo o nabiranju samoniklih gliv.

Večina je imela v pleteni košari do dva kilograma gob, marsikdo med njimi pa je pozabil, da večkratne ponovitve nabiranja z dovoljeno količino gob na dan niso dovoljene.

Zadnje tople dni so izkoristili tudi turistični delavci v posameznih občinah. Organizirali so številne prireditve, kjer so aktivno sodelovali tudi koroški gozdarji. Da ima gozdarstvo večstoletno tradicijo, so se lahko prepričali številni obiskovalci zanimive prireditve »Zlata jesen« v Dravogradu, katera je bila posvečena gozdu in delu v njem skozi preteklost. O zanimivih dogajanjih 12. in 13. septembra, katera so organizirali gozdarji KE Dravograd, ste lahko prebrali v prejšnji številki »Viharnika«. Zanimivo je bilo tudi 27. septembra v Radljah, ko je v okviru občinskega praznika potekala zanimiva prireditev »Dan doživetij«. Mnogi so prijetno doživljali ta dan med gozdarkami in gozdarji KE Radlje na Gozdni učni poti Stari grad.

Na njej in ob njej so spoznavali gozd in okušali v »skornati« bajti pripravljeno staro holcarsko jed friko in golaž. Po obnovljeni poti se je podalo več kot devetdeset ljubiteljev narave. Pri obnovi poti je bil zelo aktiven Ivan Hafner, revirni gozdar v poklju, ki s strokovnimi nasveti še vedno rad pomaga nekdanjim sodelavcem gozdarjem KE Radlje.

Tabela: Pregled stanja podlubnikov po krajevnih enotah

KE	do 31. 05.		do 31. 08.		do 30. 09.	
	evidentirane lubadarke m ³	št. žarišč	evidentirane lubadarke m ³	št. žarišč	evidentirane lubadarke m ³	št. žarišč
Mislinja	184	7	535	29	1171	67
Slovenj Gradec	146	11	2328	159	3852	265
Dravograd	518	22	1804	105	2731	156
Prevalje	38	3	985	55	1844	102
Črna			348	22	684	46
Radlje	107	6	2185	121	3189	162
Skupaj:	993	49	8185	491	13471	798

naslednjem letu ne bomo imeli prevelikih težav s podlubniki.

Semenile so vse drevesne vrste, zelo močno je semenila smreka (nižinska in višinska), delno macesen in jelka, močnejše bukev, gorski javor in delno veliki jesen. Zaradi dolgega vročega obdobja je bilo zorenje semen hitrejša kot v normalnih pogojih, veliko je tudi »gluhaga« ali suhega semena (bukve, gorski javor, veliki jesen). Gluho seme je nekaljivo. Dež in veter sta 29. septembra zelo otesla polne krošnje semen gorskega javorja in bukve.

16. septembra se je v drevesnici Medve-

gozdnih povzročile redke, a zelo močne strele. V našem območju smo zabeležili v poletnem času pet manjših gozdnih požarov (tri v Zgornji Mežiški dolini, dva v Mislinski dolini in enega v Dravski dolini). Najbolj vroče in največ gozdnih površin je pogorelo na Krasu, zato je bil kolegij oddelka za gojenje in varstvo gozdov 27. septembra v Križu (OE Sežana) namenjen predvsem protipožarnim gozdarskim aktivnostim, sanaciji požarišč podlubnikov, hrševemu ožigu in dokončni porabi denarja iz proračuna za vzpodbude oz. sofinanciranje gojivnih in varstvenih del v zasebnih gozdovih.

REKREACIJSKE AKTIVNOSTI KOROŠKEGA GOZDARSKEGA DRUŠTVA OB MEŽI

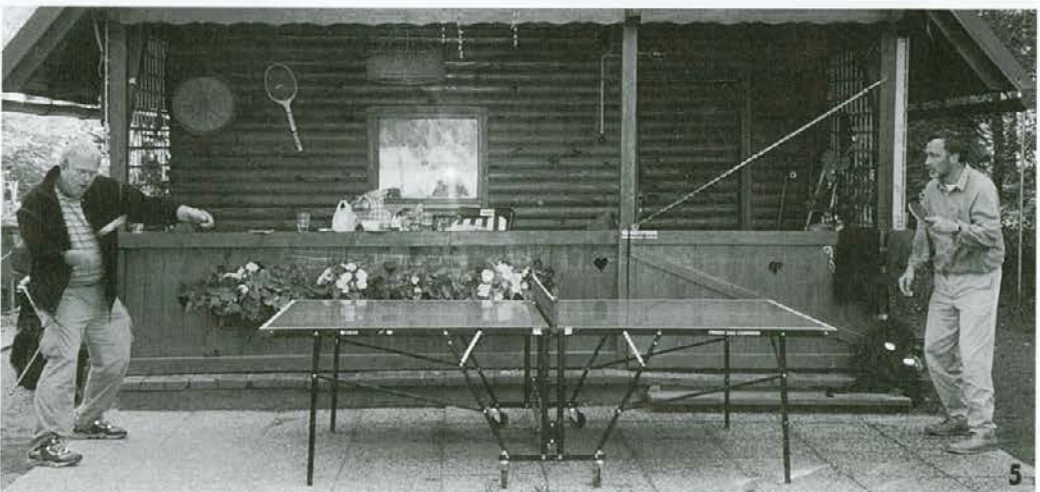
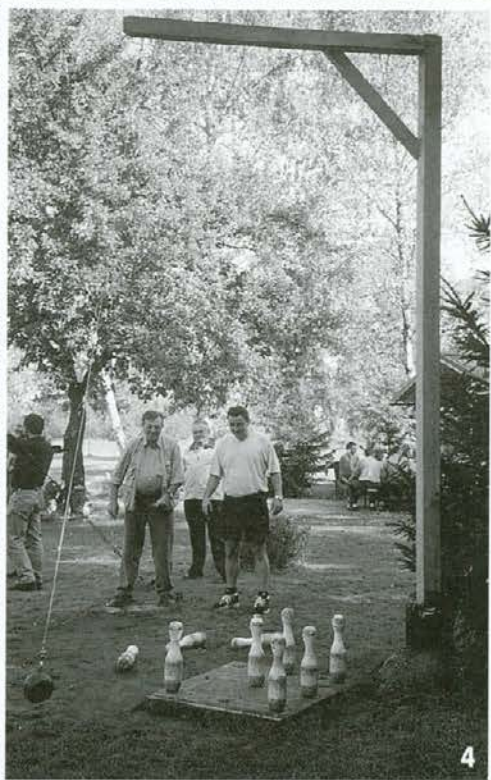
GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Koroško gozdarsko društvo je društvo koroških gozdarjev, lesarjev in ostalih ljubiteljev gozda. Že vrsto let je naša stanovska organizacija zelo aktivna. Letošnje leto smo izvedli večji del načrtovanih aktivnosti s področja gozdarstva in lesarstva. Delovanje v društvu je odvisno predvsem od aktivnosti vodstva društva in zagnanosti njegovega predsednika. Čeprav je naš **društveni predsednik, Drago Zagorc**, upokojen in nima nikoli časa, je zelo zagnan ter poln energije in idej za delovanje društva. Z veseljem mu aktivno pomagamo ostali člani in članice. Naloga društva ni samo v strokovnem delovanju in osveščanju temveč tudi v prijetnem druženju in združevanju že močno razcefrane gozdarske družine.

Druženje je zelo koristno na strokovnih ekscurzijah in izletih v naravi, zelo prijetno pa je na rekreativnih shodih. V letnem programu društva načrtovano rekreativno druženje smo izvedli 3. oktobra letos. Vreme nam je bilo naklonjeno. Zbrali smo se v prijetnem prostoru za piknik v Podgonjah na Prevaljah. Lastnik tega objekta, Jani Erjavec, je poskrbel, da smo si nabrali energijo za delo v službi in v društvu. Lakote nismo trpeli, kljub sušnemu obdobju pa tudi žejne. Poleg rekreiranja ob obloženih mizah so bili udeleženci piknika zelo živahni na vseh travnatih športnih igriščih ob Meži. Nekateri so nabijali noge ob nogometno žogo, drugi so se poganjali za odbojgarsko žogo, nekoliko bolj umirjeni so kegljali. Mirovala pa ni niti žogica za namizni tenis. Jaz pa sem imel malce drugačno rekreacijo: med opazovanjem športnih dogajanj sem veselo pritiskal na sprožilec fotoaparata. Bilo je zanimivo in veselo – društveni piknik je uspel. Naše druženje je trajalo dolgo v večer. ▲

1. Gozdarska odbojka
2. Strokovno izmenjavanje mnenj med črnijsko revirno gozdarko Barbaro in radeljskima revirnima gozdarjema Pavletom in Tomazem.
3. Nenačrtovano plezanje za žogo po drevesu - Primož na šihu pod drevesom, na pikniku na njemu.
4. Kegljanje na štriku.
5. Društveni pingpong.

Foto Gorazd Mlinšek

OBČNI ZBOR KOROŠKIH GORSKIH STRAŽARJEV

JANEZ JUVANČIČ, vodja odbora za varstvo gorske narave pri MDO Koroške

V nedeljo 1. rožnika smo se članice in člani Gorske straže iz koroških planinskih društev zbrali na petem rednem letnem občnem zboru. Srečanje je potekalo v Koči na Grohatu pod Raduho ob »dokaj nenavadni« 11. uri. Ne mislite, da smo planinci veliki zaspanci in zato sklicujem občne zборе tako pozno dopoldne. Ravno nasprotno je, skoraj vsi gorski stražarji se ravnamo po pregovoru: rana ura je zlata ura, zato se zgodaj jutraj povzpemo na vrh Raduhe in si pred 11. uro že hladimo žejna in vroča grla v Koči na Grohatu. Tako je bilo tudi tistega lepega dne. Čeprav smo morali pri vzponu prečkati nekaj snežnih zaplat, smo se vračali zagreti in žejni. Imeli smo posebno srečo, saj nas je z ene skale pozdravil avrikelj s »srajčko rumeno«, tudi clusijevi svišči (encijan) so nas množično pozdravljali, omeniti moram še nebesno plave cvetove spomladanskega svišča. Avrikelj ali lepi jeglič nam je dal tudi pobudo za malo botanične »razprave«, saj smo ga nekateri zamenjali za visoki jeglič, katerega je vse polno ob stezi. Rad imam hribe in gore, ampak najljubša pa mi je Raduha. Enainvajset gorskih stražarjev se nas je zbralo do enajste ure in je Mirko Mlakar, ki je zastopal odstopnega predsednika MDOPD Koroške, prisrčno pozdravil vse prisotne. V uvodnem govoru je med drugim navedel misel gospoda Mitje Šipka rekoč: »Zakon ravnotežja drži svet pokonci, vsi smo ga dolžni spo-

štovati, upoštevati in se po njem ravnati!«

Kakor je že običaj, vedno poprosimo kakšnega strokovnjaka, da nam pripravi predavanje iz teme ekologije. Tokrat nam je že v drugo polepšala dan profesorica Katja Stopar. Govorila je o mikrorizi, predavanje je popestrila z nekaj skrbno izdelanimi in nazornimi slikami. Glede na to, da so moji možgani že precej stari in mi spomin že rahlo peša, mi Katja in tudi vi cenjeni bralci ne boste zamerili, če bom pri kratki »objavi« naredil kakšno napako.

Z besedo mikroriza označujemo sožitje med drevesi in glivami, ki se dogaja v podzemlju med hifami (nitke) gliv in koreninskimi laski. Kar 95% rastlin je odvisnih od tega sožitja. Hife gliv omogočajo koreninskim laskom, da lahko črpajo rudninske snovi iz odmrlih rastlinskih odpadkov v zameno dobijo glukozo, ki jo zeleni listi ali iglice »pridelajo« s pomočjo svetlobne energije. Če bomo ljudje še teko naprej hlastali in grabili, bomo s svojo nespametjo uničili glive in s tem bo propadla tudi večina rastlin. »Gobarji« ki drvijo po gozdovih s plastičnimi vrečkami in vrečah odvažajo gobe iz gozdov delujejo zagotovo v tej smeri. Le spomnite se na TV posnetke lani s Pokljukel! Pravi gobarji nabiramo gobe v pletene košare in jih čistimo na mestu najdbe, da vsaj trose pustimo v gozdu. Ko jih naberejo največ 2 kg smo zadovoljni in gremo po poti iz gozda tudi zato, poter-

emo čim manj tal in s tem napravimo maj škode.

S svojim obiskom nas je zelo počastila Katja Šnuderl predsednica Komisije za varstvo gorske narave pri Planinski zvezi Slovenije (KVGN PZS). Predstavila nam je delo Komisije in predvsem Pravilnik KVGN PZS. Ta je bil obravnavan in potrjen na ustanovnem zboru predstavnikov odsekov in odborov za varstvo narave dne 14. maja v Ljubljani. Sprejeti ga mora še upravni odbor PZS. Katja nam ga je v kratkem in nazorno razložila, poudarila je bistvene člene in prisluhnila našim pripombam, ki pa so bile izrečene v večini v podporo pravilnika. Veseli nas, da se v njem najdemo: aktivni ljubitelji narave, gorski stražarji in varuhi gorske narave. Ti slednji so zaenkrat še redki, saj jih je šele 19, pa še ti so dokaj »zeleni«, ker so pred kratkim opravili 64 urni tečaj. Pravzaprav glavna organizirana »udarna« skupina smo zaenkrat gorski stražarji.

Pa so se nas v preteklosti v PZS želeli otresti, ali nam po vsej sili spremeniti ime. Bili so funkcionarji v PZS, ki se jim je zdelo ime Gorska straža preveč militantno. Meni osebno pa se to ne zdi. Opravljanje častne straže pri pokojnem lovcu ali gasilcu pač ni militantno, ampak humano dejanje. Če bomo ljudje še tako naprej ravnali z materjo Naravo, bo tudi ona potrebovala našo stražo. Morda bo ravno obratno?

V nadaljevanju je prijatelj Blaž Cojzer v imenu odseka za varst-

vo narave pri PD Ožbalt - Kapla posredoval zanimivo in aktualno pobudo. Planinci PD Ožbalt - Kapla so letos v okviru spomladanskih čistilnih akcijah pobirali odpadke ob magistralni cesti Dravograd - Maribor in na 12 kilometrskem odseku nabrali 78 vreč smeti. V glavnem so to bile pločevinke, plastenke, steklenice, cigaretne škatle in druga plastična in kartonska embalaža. Tudi moje izkušnje so slične. Na srednji šoli Muta vsako pomlad očistimo širšo okolico šole, med drugim tudi ob isti magistrali na odseku SŠ Muta - Gortina v dolžini 2 km. Vedno naberejo šest do sedem 80 litrskih vreč odpadkov. Prepričan sem, da je podobna slika po naši celi domovini. Da ne bo postalo to pobiranje Sizifov mit, so dolžni pristojni in odgovorni državni funkcionarji nekaj storiti. Najučinkovitejši ukrep bi bil vzgoja voznikov. Pri tečajih za voznike bi vključil tudi temo iz ekologije. Tudi izpitne pole bi vsebovale nekaj vprašanih iz te teme. Pobudo smo vsi podprli, vnesli v zapisnik, ki ga bomo posredovali vodstvu PZS. Ta pa naj posreduje dalje.

Pogovorili smo se še o drugih zadevah, v svoje vrste sprejeli novo članico Katjo Stopar iz Prevalj in novega člana Luka Vrtačnika iz Tople. Po malici, katero je sponzoriral predsednik MDO PD Koroške gospod Primož Areh, smo si rekli: »prihodnje leto oborej se zopet dobimo na tem prelepem kraju« in se razšli. ▲

TIHOŽITJE

IDA ROBNIK

OSNOVNA NAČELA LOVSKE ZAKONODAJE V EVROPI

spec. MILAN TRETJAK, univ.dipl.inž.gozdarstva, Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi iz leta 1976, ki ureja področje lovsstva in temelji na družbeni lastnini, je zastarel in je v marsikaterem segmentu neuporaben. Večina temeljnih izhodišč starega zakona se je bistveno spremenila, kakor so se spremenile tudi družbenoekonomske razmere. Poleg tega je bilo po osamosvojitvi Slovenije sprejetih več zakonov, ki sistemsko posegajo na področje lovsstva: Zakon o gozdovih posega na področje lovskegojitvenega načrtovanja; Zakon o ohranjanju narave opredeljuje zavarovane in ogrožene vrste; Uredba o zavarovanju ogroženih živalskih vrst natančneje opredeljuje zavarovane in ogrožene vrste, ki so po starem zakonu o lovsstvu lahko tudi lovne vrste.

Zastarelost starega zakona je torej več ali manj očitna in s to trditvijo se strinjajo vsi: lastniki zemljišč, gozdarska stroka, lovci, politika in še kdo. Zakaj torej ni spremembe na tem področju? Interesi lovsstva in lastništva zemljišč so si diametralno nasprotni, zato je izjemno težko poiskati skupni imenovalček, ki bi bil strokovno sprejemljiv. Če se že doseže strokovni konsenz, se politični gotovo ne. Prav zato so v »večni proceduri« v parlamentu obtičali tako imenovani Omanovi, Bavčarjevi, Lešnikovi in še kaki zakoni s področja lovsstva. Zanimivo je, da je bil s 23. 9. 2003 v proceduro vložen tako imenovani Anderličev predlog Zakona o divjadi in lovsstvu, ki že dviga temperaturo v slovenski javnosti.

V nadaljevanju so predstavljena temeljna izhodišča lovske zakonodaje nekaterih evropskih držav z namenom, da bi jih lažje primerjali s slovenskim predlogom Zakona o divjadi in lovsstvu. Razlike vsekakor so, vendar je neizpodbitno dejstvo, da tudi zakonodaja s področja lovsstva v evropskih deželah ni niti približno enaka.

Nemška zakonodaja s tega področja temelji na tezi, da divjad nima lastnika (res nullius) dokler prosto živi. Značilen je tako imenovani revirni sistem lova, kar pomeni, da je pravica do lova povezana z lastnino zemljišča. Posledica nemške zakonodaje so mala lovišča in visoke zakupnine. Lovišča v Nemčiji se delijo:

večina lovišč je občinskih (Gemeinschaftsjagdreviere). Večje število posestnikov zemljišč skupaj oblikuje tako imenovano lovsko skupnost in svojo pravico do izvrševanja lova daje v zakup. Velikost lovišč je najmanj 250 hektarov, v visokogorju pa najmanj 500 hektarov.

privatna lastna lovišča (Eigenjagden). Privatnih lastnih lovišč je relativno malo, površina lovišča pa mora biti v skupni površini najmanj 80 hektarov. Mogoče jih je oddajati v zakup;

državna lovišča (Staatliche Jagdreviere) obsegajo desetino lovne površine. Večino lovišč upravljajo z

gozdarskim osebjem, nekaj pa jih oddajajo v zakup.

Glavni problem nemške zakonodaje je stalno manjšanje lovišč; tako je večina lovišč izven alpskega območja že danes manjša od 500 hektarov. Posledica majhnih lovišč pa je veliko število lovskih naprav, predimenzioniranost krmišč, dolge lovne dobe, nočni lov in upadanje lovske kulture.

Avstrijski sistem je podoben nemškemu. Že v avstrijski ustavi imajo določeno, da je lov v pristojnosti zveznih dežel, ki pa imajo vsaka svojo zakonodajo (devet deželnih lovskih zakonov). Pravica lova v Avstriji je neločljivo povezana z lastništvom nad zemljiščem. Lastnik zemljišča ima pravico do lova, če je lastnik več kot 115 hektarov (ponekod 300 hektarov) strnjene zemljišča in ima lovsko karto. Zemljišče lahko odda v zakup. Ostale površine, ki so v privatni lasti, pokrivajo občinska lovišča. Občinska lovišča se dajejo v zakup, lastniki zemljišč pa dobijo za svojo neizkoriščeno pravico do lova denarno nadomestilo. Lovišče lahko zakupi posamezna oseba, več oseb pa se lahko poveže v civilno pravno družbo z namenom zakupa določenega lovišča (lovska družba). Zakupniki lovišč morajo imeti veljavne lovske karte. Divjad v Avstriji je nikogaršnja lastnina (res nullius), pravni lastnik divjadi postane pristojni lovski upravičenec do izvajanja lova. Divjad je, dokler živi prosto v naravi, del zemljišča kot nepremičnine, divjačina pa dobi status premičnine in postane last upravičenca do izvajanja lova.

Za Italijo sta značilna dva lovna sistema:

- dominalni na severu države,
- regalni oziroma licenčni na jugu države.

Po Zakonu o lovu iz leta 1992 je divjad državna last. Na podlagi državnega lovskega zakona pa morajo dežele in pokrajini s svojimi lovsкими zakoni podrobneje urediti gospodarjenje z divjadjo ter organiziranost lovsstva. Italija je razdeljena na dvajset dežel in dve avtonomni pokrajini. Značilnost dominalne

ga sistema (dominus - gospod, gospodar) je, da je divjad brez lastnika, pravica do lova pa izhaja iz lastništva zemljišča. Pri regalnem sistemu lova (rex - kralj, vladar) je divjad državna, pravica lova pripada državi oziroma tistemu, ki mu jo država na površini lovišča ali revirja dodeli. Licenčni sistem lova omogoča nakup dovolilnice ali licence od državne upravne oblasti, lov pa je dovoljen za določeno vrsto ali več vrst divjadi na vsej površini neke pokrajine.

Državni lovski zakon v Italiji deželam priporoča, da ustanovijo lovske družine (navadne in zasebne). Gojitvena lovišča so namenjena lovskega turizmu. Divjad je last države. Po uplenitvi divjadi postane lastnik divjačine lovec, ki mora imeti lovski orožni list, plačano državno in deželno takso ter urejeno osebno zavarovanje. Nekoliko različni so lovni sistemi v deželi Furlanija - Julijska Krajina in avtonomni pokrajini Bolzano/Bozen.

Hrvaška je nov lovski zakon sprejela po osamosvojitvi. Po tem zakonu so predvidena privatna lovišča s minimalno površino 1000 hektarov in skupna lovišča, ki nastajajo z združevanjem posesti. Na državnih zemljiščih imajo državna lovišča. Zakupniki lovišča vračajo, ko so »izpraznjena« in seveda niso pripravljene plačevati koncesijn državi. Lovski zakon je bil sprejet po hitrem postopku in kakor je značilno za naše južne sosesde, v praksi ne funkcionira, zato okoli njega ni vredno izgubljati besed.

Na koncu pogledimo še predlog novega Zakona o divjadi in lovsstvu v Sloveniji. Osnovna načela novega predloga so:

- ohranijo se dobre rešitve sedanje zakonodaje, dopolnjene z novostmi, ki izhajajo iz aktualne družbenopolitične situacije;
- poudarek je na ohranitvi, varstvu in trajnostni rabi vrst z lovom ter izboljšanju habitatov prostoživečih živalskih vrst;
- divjad je državna lastnina;
- lovska pravica pripada Republikli Sloveniji;
- minimalna lovna površina lovišč je 2000 hektarov;
- koncesijo za vsa lovišča podeljuje Republika Slovenija;
- ohranijo oziroma ustanovijo se lovišča s posebnim namenom s ciljem ohranjanja in vzdrževanja naravnih habitatov divjadi, zlasti ogroženih vrst.

Bistvena novost novega predloga je torej koncesija, ki jo bo moral upravljalec lovišč plačevati državi.

Ne ravno novost pa je dejstvo, da je divjad državna lastnina in da lastniki zemljišč praktično nimajo nobenih možnosti ali pravic do zakupa lovišča. Prav tako v tem predlogu ni dopuščena zakonska možnost denarnega nadomestila za zemljišča, ki so življenjski prostor divjadi oziroma za zemljišča, na katerih se lov izvaja.

Nosilec načrtovanja upravljanja z divjadjo je Zavod za gozdove Slovenije, nosilci upravljanja z divjadjo pa so upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom (torej lovske družine, njihova združenja in javni zavodi). Načrtovanje je hierarhično in zajema:

- program upravljanja z divjadjo, ki ga sprejme Vlada RS;
- dolgoročni (strateški) načrt lovske upravljalškega območja (za obdobje 10 let);
- letni (operativni) načrt lovske upravljalškega območja;
- letni načrt lovišč in lovišč s posebnim namenom.

Načrtovanje temelji na enakih strokovnih osnovah v vsej Sloveniji, zagotovljena je torej profesionalna skrb države za trajno ohranitev in razvoj divjadi. To lahko štejemo za veliko prednost novega predloga Zakona o divjadi in lovsstvu.

Lovske organizacije so lovske družine, Lovska zveza Slovenije, lovišča s posebnim namenom, javni zavodi ter območno združenje upravljalcev lovišč. Lovske družine torej ostajajo temeljne celice v organiziranosti lovsstva.

V splošnem je mogoče opredeliti, da so nekatere rešitve v predlogu Zakona o divjadi in lovsstvu bistveno boljše kot v lovskih zakonih drugih evropskih dežel:

- enotno načrtovanje in upravljanje z divjadjo je strokovno utemeljeno in sprejemljivo;
- Zavod za gozdove Slovenije je profesionalna institucija za lovsko upravljalško načrtovanje;
- načrtovanje je enotno za celotno Republiklo Slovenijo;
- koncesija za divjad;
- sistem izobraževanja.

Najbolj pereči vprašanji, s katerima se bo moral soočiti predlog novega zakona pa sta, da so lovske družine edini upravljalci lovišč in da za lastnike zemljišč niso predvidena nadomestila oziroma ni možnosti zasebnega zakupa lovišč. Prav tako je relativno visoko postavljen prag še sprejemljivih škod v gozdovih, kar za lastnike gozdov ne more biti sprejemljivo.

Počakajmo na razpravo v parlamentu. ▲

RAZVITJE OBNOVLJENEGA LOVSKEGA PRAPORA LOVSKE DRUŽINE MISLINJA

MILENA TRETJAK

Zadnje dni vročega avgusta je lovška družina Mislinja medse povabila vse donatorje in sponzorje novega, obnovljenega prapora in jih pogostila z lovskim golažem, hkrati pa z njimi delila družabne trenutke.

V začetnem delu uvodnega programa so vse povabljeni prav lepo pozdravili glasovi lovskega pevskega zbora Prežihovo - Kotlje, za dobro povezovanje pa sta se trudila predsednik Ivan Lekše in starešina lovške družine Oto Skobir.

Tako so nove žebličke pripeli vsi lovci, ki jih še niso, in vsi donatorji ter sponzorji. Na samem srečanju pa je lovška družina izrabila priložnost in letošnjim visokim jubilentom, med njimi je bil tudi 80-letnik, podelila spominske plošče. Da pa srečanje ne bi bilo preveč uradno, je vse dodobra nasmejalo še Mitja Šipek s svojim nastopom.

Vse povabljene je zabavala živa glasba, za uspešen zaključek prireditve pa so lovci pripravili polnočni ognjemet. ▲

Av gust Krebl pripenja žebliček.

Foto ▲▼ Milan Tretjak

Za dobro povezovanje programa sta se trudila predsednik in starešina.

Podelitev spominske plošče letošnjim jubilentom.

Za prijetno melodijo so poskrbeli pevci lovskega pevskega zbora Prežihovo - Kotlje.

VIHARNIK

Izdajajo:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.
2380 Slovenj Gradec, Varančev trg 1
zani: direktor Silvo Pritrznik, univ.dipl.inž.gozd.
Telefon: 88/ 43-332, faks: 88/ 42-684
E-mail: viharnik@gg-sg.si

Odgovorna in glavna urednica: Ida Robnik
Uredniški odbor: Marlena Humek, Gorazd
Mlinšek, Jože Potočnik, Ida Robnik in
Brane Širnik

Likovna urednica in grafično oblikovanje:
Marlena Humek

Priprava za tisk: Forma Hutter, Maribor
Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Vse pravice pridržane,

© Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 2003.

Fotografije in teksti © avtorji

Oblikovalska zasnova Viharnika: Peter Vernik

Avtor naslovnice:

Franc Jurač

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje
z dne 30.1.1992 je Viharnik proizvod
informativnega značaja (točka tarifne številke 3).

LETOŠNJI DOBITNIK PRIZNANJA ZADRUŽNE ZVEZE SLOVENIJE S KOROŠKE, IVAN PRAZNIK

MIRKO TOVŠAK, oec.

Zadružna zveza se vsako leto, tako kot številni drugi razstavljalci, predstavlja na Kmetijsko-življskem sejmu v Gornji Radgoni. Poleg same razstave pa so v času sejma v Radgoni še številne obsejemske prireditve, med katerimi je za zadrušnike najpomembnejši dan sreda, tradicionalni dan zadrušnikov. Takrat na slovesen način podeljujejo tudi priznanja in nagrade Zadružne zveze Slovenije in zberejo se domala vsi zadrušniki iz cele države. Letos je bilo priznanje podeljeno enaindvajsetim kmetom in štirim zadrugam. Med njimi je bil tudi predstavnik Koroške, kmet **Ivan Praznik**,

Ivan Praznik prejema zadružno priznanje

zato je prav, da ga поблиže predstavimo.

Ivan Praznik gospodari na kmetiji na Orlici visoko pod Pohorjem, kjer si je ustvaril svojo družino. Za kmetijsko dejavnost se je usposabljal na Srednji kmetijski šoli v Mariboru in jo tudi uspešno končal, po krajši zaposlitvi v takratni zadrugi Vuhred pa se je posvetil urejevanju in gospodarjenju na svoji kmetiji. Kot trden pohorski kmet je vzornik mnogim svojim stanovskim kolegom pa tudi potomcem na svoji kmetiji. Odluke ga vztrajno sodelovanje z zadrugo, tako na poslovnem kot tudi upravljalškem področju, saj je že osem let funkcionar v

organih upravljanja. Pred združitvijo v Koroško kmetijsko-gozdarsko zadrugo je bil vrsto let predsednik zadruge Vuzenica, sedaj pa opravlja funkcijo vodje področne zadruge, poleg tega pa zastopa interese kmetov iz dravskega območja v upravnem odboru združene zadruge. S svojo besedo, vzgledom in korektnim odnosom do članov zadruge, zaposlenih in vodstvenih delavcev pomaga graditi medsebojne odnose in širiti ugled zadruge. Je dobitnik številnih drugih visokih priznanj za delo v lokalni skupnosti – od reda dela s srebrnim vencem do najbolj skrbnega lastnika gozdov. ▲

Skupina vseh odlikovancev, med katerimi sta tudi dve učenki za najboljše risbe na temo kmetovanja.

UTRINKI IZ AKTIVNOSTI DRUŠTVA KETIC MEŽIŠKE IN MISLINJSKE DOLINE V POLETNIH IN JESENSKIH MESECIH

DANICA ONUK, inž. kmetijstva

V mesecu maju so se članice Društva kmetic Mežiške doline udeležile ekskurzije v Ljubljano in njeno okolico.

Obiskale so parlament, kjer je bil organiziran razgovor s podpredsednico državnega zbora, Irmo Krebs-Pavlinič in članom odbora za kmetijstvo, Krambergerjem. Zatem so obiskale RTV hišo, kjer jim je delo tega velikega kolektiva in same prostore predstavil Turičnik (1).

Podobna ekskurzija je bila organizirana za kmečke žene Mislinjske doline. Izvedena je bila v treh terminih v začetku julija.

Tretjo skupino sta v parlamentu obiskali Štefka Kučan in Jerca Mrzel (3).

Poleg parlamenta in RTV hiše pa so si ogledale tudi vas Vače z vsemi njenimi znamenitostmi (Geoss, vaška situla, cerkev ...) (2).

Članice pevskega zbora in obenem članice odbora Društva kmetič Mežiške doline so v juliju organizirale srečanje. Po kosilu so se odpravile na Brinjevo goro, kjer je nastala tudi ta fotografija (4).

Naslednji ogled je bil v Semenarni Ljubljana, kjer je bila organizirana predstavitev dela Semenarne ter njihovega proizvodnega programa. Iz Ljubljane smo se napotile proti Litiji, kjer smo si v Dolskem ogledale ekološko kmetijo Pr' Krač. Ker pa imajo na tej kmetiji tudi izletniški turizem, so nam postregli tudi s kosilom. Ekскурzijo smo zaključile z ogledom Arboretuma v Volčjem potoku.

Na »Turističnem tednu« v Črni je pevski zbor Društva kmetič Mežiške doline sodeloval v kulturnem programu.

Konec avgusta so članice Društva kmetič Mežiške doline pripravile srečanje družin. Pri lipah v Šentanelu se je zbralo kar **sto petdeset članic in njihovih družinskih članov.**

6. septembra 2003 se je sto žena odpravilo na planinski izlet na Grossglockner v Avstrijo (5).

V okviru »Jesenskih srečanj« na Prevaljah so kmečke žene sodelovale v ponudbi in prodaji dobrot ter na razstavi z motom »Jedi iz sadja in medu«.

S ponudbo dobrot s kmetij pa so 19. septembra popestrile tudi prireditve ob občinskem prazniku Mestne občine Slovenj Gradec. ▲

GOVEDOREJSKA RAZSTAVA V LAJŠAH PRI ŠOŠTANJU

MIRKO TOVŠAK, oec.

Številni rejci iz Šaleške doline so svoje najboljše živali predstavili na razstavi.

Predsednik KGZ Slovenije in predsednik Zadrugne zveze Slovenije, sicer pa tudi sam govedorejec, Peter Vršič, je pomagal pri nameščanju zvoncev najbolje ocenjenim živalim.

Vso mleko iz tega območja rejci pošiljajo v Celjsko mlekarno, zato je pri nameščanju zvoncev sodeloval tudi vodja marketinške službe v mlekarni, Milan Mernik.

Predstavitve goveda na razstavnem prostoru je bila za najboljše rejce obvezna.

Govedorejsko društvo Šaleške doline letos praznuje 10. obletnico svojega delovanja. Da bi ta jubilej proslavili čim bolj slovesno, so na letališču v Lajšah pri Šoštanju pripravili že tradicionalno razstavo najboljših govedi, razstavljen govedo tudi strokovno ocenili in najboljšim rejcem podelili priznanja.

Šaleška dolina se lahko ponaša, da je postala rejsko središče za rjavo pasmo govedi. Na področju selekcije se lahko ponašajo z izrednimi dosežki, saj so dosegali laskava priznanja tudi na govedorejskih razstavah izven svojega območja. Oče šaleške govedoreje je danes že pokojni **Jože Lempl**, ki je rejce iz Šaleške doline znal navdušiti za rjavo pasmo, ki je tudi po proizvodnji mleka v samem vrhu govedorejskih pasem.

Predsednica Govedorejskega društva Šaleške doline, **Sonja Arlič**, je v svojem uvodnem nagovoru posebej poudarila pomen selekcijske službe. Selekcijo na njihovem območju opravlja ŽVZ Celje, ki po novi organiziranosti sodi v enoto Kmetijsko-gozdarske zbornice s sedežem v Celju. Ni bilo naključje, da je največ dela pri pripravi te razstave in pri izboru živali, ki so jih na razstavi predstavili, opravil mag.

Marolt, ki je dolga leta skrbel za selekcijo na šaleškem območju in se je pred kratkim upokojil. Predsednica društva se v svojem nagovoru ni mogla izog-

niti vsem težavam, ki spremljajo naše rejce govedi. »Tako slabi časi, kot se danes pišejo našim govedorejcem, že dolgo niso bili in če bo naša država želela ohraniti živinorejo kot nosilno panogo znotraj kmetijstva, bo morala poskrbeti za boljše čase rejcev govedi,« je poudarila **Sonja Arlič**, ki sama živi na kmetiji, kjer je proizvodnja mleka glavni vir dohodka za njihovo preživetje.

Upamo lahko le, da te besede niso naletele na gluha ušesa številnih predstavnikov Ministrstva za kmetijstvo, med katerimi smo pogrešali sedanjega ministra **Francija Buta**. Ta je na razstavo poslal državnega sekretarja v odstopu, **Dareta Simončiča**, ki odhaja na novo delovno mesto v Hmeljarskem inštitutu Žalec, zato smo med udeleženci razstave tudi na račun ministra slišali kar nekaj pikrih besed. Med njimi so bili najbolj glasni tisti, ki so poudarjali, da mag. But razmišlja le še, kako bi se najbolje ugneznil nekje v Bruslju, na domačega kmeta in njegove probleme pa vse bolj pogosto pozablja.

Devetnajst rejcev je pripeljalo živino v ocenjevanje, na ogled pa je bilo kar osemindeset krav in telic, nekaj pitancev in ovac. Naslov šampionke razstave je odnesla krava rejca **Franca Rotnika** iz Raven pri Šoštanju, številni drugi rejci pa so prejeli ustrezna priznanja, ki jim bodo vzpodbuda pri nadaljnji reji govedi. ▲

LAHKIH NOG NAOKROG

Nevenka KOTNIK, podpredsednica DPM Mislinjske doline

Letošnje leto se je med mladimi s podeželja Mislinjske doline izkazalo za zelo delovno, saj smo bili člani že skoraj prepričani, da nam uide izlet, na katerega vsako leto komaj čakamo.

A tudi tokrat smo dokazali, kakšne »korenince« smo. Enostavno nismo dopustili času, da nas povozi. Malo smo poklicali okrog po Sloveniji in izkoristili znance ter prijatelje, ki so nas z veseljem sprejeli.

Odočitev, da gremo v Pomurje, je padla. Nismo potrebovali dolgo, da smo zadnjo septembrsko soboto v zadostnem številu sedli na avtobus in šoferja orientirali proti Ptujju.

Zadovoljni, da smo spet skupaj kot velika družina, smo se med potjo seveda morali ustaviti na jutranji kavici.

Med čebljanjem, ki nas je na avtobusu polno zaposlilo, nas je čudoviti grad, ki se je mogočno dvigal nad nami, opozoril, da smo na Ptujju. Še sveži smo se podali po tlakovani poti v notranjost ptujskega gradu, kjer sta nas namesto vodičev, ki jih zaradi velikega obiska ni bilo več na razpolago, sprejela dva prijazna paznika.

Vesela naše družbe, sta nam postregla z zanimivostmi, ki smo jih kar požirali z ušesi, medtem ko so se pred nami odpirala vrata velikih in razkošnih soban. Nekateri z bujno domišljijo smo v njih videli sami sebe, kako se zleknjeni na zametnih posteljah ter stilih pustimo razvajati grajskim spletičnam in slugam.

V realnost nas je zopet prebudila etnološka zbirka, kjer smo bili najbolj navdušeni nad tradicionalnimi ptujskimi kurenti, ki smo jih čisto od blizu lahko občudovali v njihovih bogatih kožuhih z velikanskimi zvonci, ki so tu in tam glasno zaropotali. Tako smo imeli včasih občutek, da je kateri izmed kurentov oživel in nas bo kar naenkrat presenetil z »ježevko«, ki je njihov obvezni del opreme.

Po sprehajanju skozi grad smo si zaželeli še malo pokukati v stari del mesta, kjer nam je največ pozornosti vzbudil pred Minoritskim stolpom stoječ »pranger«, ki so ga nekoč uporabljali za sramotilni steber. Zatopljeni v razmišljanje, kako bi, zaradi kakšnega večjega gre-

Izletniki DPM pred hišo, ki je nekdanje Meškovo dom, danes pa žalostno propada. Foto Nevenka Kotnik

ha, na njem izgledal kdo izmed nas, smo se podali dalje po ptujskih ulicah, kjer so številne kavarne, ki so nas veselo vabile, da jih obiščemo.

Zgodilo pa se je, da smo sedeli na terasi ene od kavarn s polnimi usti slin, ki so se nam cedile ob mislih na vročo čokolado, ki smo jo bili naročili že pred dobre pol ure. Nekateri natakariji na Ptujju očitno niso vajeni tako številnega navala na sladki greh, zato se je naše čakanje vleklo v nedogled. Hitro smo uvideli, da nam bo zmanjkalo časa za ta mali užitek, zato se nas je polovica sporazumno prestavila v sosednji lokal, kjer so nas bili zelo veseli in so nas hitro postregli. Užitek ob pijači pa je ves čas spremljalo obilo smeha in krohotanja.

Po topli malici na turistični kmetiji v Drbetincih smo se ustavili na Sv. Tomažu, kjer smo pristo vstopili v cerkveno, kamor je kot otrok zahajal naš duhovnik in pisatelj Fran Ksaver Meško. S pesmijo smo preizkusili akustiko cerkve, a radovednost nam še vedno ni dala miru, zato smo se pomudili še pred Meškovo rojstno hišo v Gornjih Ključarovcih, kjer nam je prijetno družbo delal Meškov pranečak Ciril s svojo mlado družino.

Željni pustolovščin smo se podali vse do Mure v Izakovcih,

kjer smo obiskali čisto ta pravi »Otok ljubezni«. Po izročilu tamkajšnjih prebivalcev je otok zelo zanimiv za mlade in stare zaljubljenca, ki na njem najdejo kakšen grm ali drug primeren prostor, da se ljubijo; od tod mu tudi takšno ime. To reč s poljubljanjem so nekateri izmed nas tudi preizkusili in sodeč po njihovih zadovoljnih obrazih, je otok več kot idealen za ljubezen.

Na otoku smo si pogledali tudi plavajoči mlin, ki je edini v Evropi, in v njem še danes meljejo moko. Zanimiv pa je tudi muzej-

ček z orodji, kakršna so nekoč uporabljali »bujraši« – delavci, ki so jezili deročo Muro.

Vrhunec našega izleta je bila vožnja po Muri z »brodom«, na katerem se da odlično plesati in peti. S plesom »račk« pa smo bili na otoku glavna atrakcija.

Malo utrujeni in lačni smo se v Prekmurski »iži« udeležili »bujraške južine«. Na palico smo si nataknili kruh, ga popekli na žerjavici, ga nato drgnili s česnom in po toplem raztopili malo zaseke.

Na vrh pa smo usta poplanknili z žganjem, ki nam je pognalo kri po žilah. Tako vročekrvni smo ob vračanju v smeri proti Mariboru obiskali lanskoletnega mladega gospodarja leta, Boštjana Bračka iz Jakobskega dola, ki nam je predstavil svojo kmetijo. Najbolj nas je navdušila degustacija sladkih vin, poleg katere smo se posladkali s potico ter okušali dobrote, pod katerimi se je šibila miza.

Že kar malo omotični od toliko vrst vin ter siti od dobrot smo se odpravili na bližnjo turistično kmetijo, kjer nas je čakala obilna večerja. Le-to bi bilo brez plesanja nemogoče jesti. Najbolj veseli so bili pri obedu fantje, ker so imeli možnost izbire mesa, katerega so v teku izleta najbolj pogrešali.

Po nekaj vižah smo se odpeljali proti domu, kjer smo z veseljem ugotovili, da je izlet po Pomurju lepo uspel. Morda se že drugo leto vrnemo. ▲

KARIKATURA

Dolgo vroče poletje 2003 - suša, toča, strele, lubadar, suhi kravji ziziji, hrušev ožig in še kaj...

ČEBELE IN ČEBELAR V JESENSKEM ČASU

ČEBELARSTVO

JANEZ BAUER

Zunaj se je že dodobra ohladilo. Kadar zapihajo severni vetrovi, že zadiši po snegu in najraje smo na toplem za pečjo.

Pri čebelnjaku nimamo kaj posebnega početi. V panju je vse mirno. Matica je že skoraj prenehala z zaleganjem in čebele si oblikujejo zimsko gručo, v kateri bodo prezimovale. Sedaj so v družini, ki bo dočakala pomlad same zimske čebele. Preko zime morajo ohraniti čebelji rod, zato potrebujejo predvsem mir. Tako porabijo manj hrane in več zaloge bo ostalo za pomladanski razvoj. Naša čebela, kranjska sivka, je znana po svojem varčnem obnašanju. Količina čebel v čebelji družini se na jesen zelo zmanjša. Samo kakih petnajst tisoč jih je na pomlad, ko so zaloge hrane pri kraju. Nato pa spomladi in v začetku poletja število čebel v družini naraste vse do šestdeset ali osemdeset tisoč, da lahko poberejo medene dobrate in poskrbijo za opravevanje. V tem je naša čebela edinstvena in ni ji enake na svetu.

S prvimi ohladitvami pa nas tudi zapeče v grlu, smrkamo, kašljamo in kihamo. Prvo pomoč poiščemo v shrambi. Kje je že tisti kozarec medu? Če je prazen, brž pot pod noge in hitro do kakega

čebelarja. Dober čebelar ima med vedno na zalogi. Natoči vam ga v kozarec, prilepi nalepko na kateri so vsi podatki o vrsti medu in točenju. Marsikateri čebelar vam bo čez pokrov prilepil prelepko o garantirani kvaliteti in kontrolirani pridelavi, ki jo izdaja Čebelarstva zveza Slovenije. Spet drugi čebelar se bo pohvalil s prejetimi diplomami ali medaljami iz ocenjevanja kvalitete medu. Letos poteka že tradicionalno mednarodno ocenjevanje medu v Semiču. Nanj so čebelarji iz vse Slovenije in tujine poslali okrog tristo različnih vrst medu. Prišel je tudi vzorec medu iz Kitajske in prav zanimivo bo videti, kakšna je kvaliteta našega medu napram tujemu.

Vsekakor pa morate imeti v domači shrambi vedno pri roki lonček domačega medu. Švicarski pregovor pravi, da je v lončku medu cela domača lekarna.

Torej, ko zjutraj vstanemo, z žličko stopimo v to domačo lekarno in pred seboj bomo imeli sladek, energijsko poln, vesel in zadovoljen dan. Vsekakor bo lepši, kot če bi ga začeli s kavico in cigareto. ▲

SKUPAJ V DOBREM IN SLABEM

NEVENKA KOTNIK

Vsi udeleženci pod Štanjelmom.

Skupaj so, ko se načrtuje in dela, še bolj povezani ter sklepčni pa znajo biti, ko se gre skupaj na izlet.

Najbolj aktivni člani Kulturnega društva Podgorje, ki vsako leto pomagajo pri izvedbi tradicionalne prireditve »Furmani po cest peljajo«, smo se letos pod taktirko g. Rajka Meha podali na Primorski del Slovenije. Da je šlo vse po načrtih pa je poskrbela predsednica KD, ga. Anica Pačnik.

V prijetni družbi smo se ustavili v tehničnem muzeju na Vrhniku, kjer smo bili z moškimi na čelu najbolj navdušeni nad »avtomobilskimi lepoticami«, s katerimi so prevažali g. Tita. Dveurno sprehajanje skozi velikanski muzej nas je pošteno izčrpalo, zato smo si na občestnem počivališču privoščili obilno malico.

Polnih želodčkov smo spoznavali zgodovino slovenskih mest skozi zgodbe iz ust domačinke, ki nas je vodila po majhnem naselju znotraj obzidja, Štanjelu, kjer še danes živi štirideset prebivalcev.

Po posladku s figami smo se z avtobusom odpravili na Sveto goro nad Novo Gorico, kjer nam je prijeten pater začetnik pripovedoval zanimive dogodke iz življenj svetnikov, ki pričajo o vzrokih za gradnjo cerkve na vrhu težko dostopnega hriba.

Vrhunec izleta pa je bil preizkus akustike cerkve s pesmijo iz naših grl. Preprosti podeželski ljudje smo svojo srečo preizkusili v Casinu Nova Gorica, kjer se je posameznikom na široko nasmehnila, drugi pa smo se z dolgimi nosovi raje pomaknili v pivnico, kjer so morali nekateri zaradi visokih cen seči globoko v žep.

Za konec je bilo prijetno sestri za bogato mizo na eni od turističnih kmetij v Goriških Brdih, kjer sta pogovor ob dobri hrani in pijači ter ples stekla kar sama od sebe. »Vsem nam je bilo »lušno« med Primorci, kot nam je bilo na prireditvi »Furmanov«. Glavno je, da smo skupaj, bodisi v dobrem ali pa v slabem«, pa so se glasila mnenja posameznikov na poti domov. ▲

FRANC JURAČ

Letošnje novo šolsko leto je bilo za učence podružnične šole Dolič prav gotovo najlepše, saj so začeli pouk v prenovljenih prostorih.

To pa ni bilo veselje samo za učence, ampak tudi za starše in učitelje. Projekt osnovne šole v Doliču, ki je podružnica matične šole v Mislinji, je tekel že od leta 1998.

Za občino je bila to precejšnja investicijska vrednost saj so morali iz svojega občinskega proračuna nameniti okoli 150 milijonov tolarjev. Četrtno vrednosti naložbe, okoli 47 milijonov tolarjev, pa je prispevala država. Na otvoritveni slovesnosti je sekretar za Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport Herman Tomažič povedal, da v Sloveniji na obnovo čaka več kot dvesto šol. V ta namen je država namenila že dvajset milijard tolarjev, vsako leto pa doda še tri milijarde.

Podružnično šolo v Doliču obiskuje šestdeset učencev, ki so razdeljeni v štiri oddelke. Razveselljivo je, da so pri obnovi pridobili še dve učilnici, svoj prostor pa je dobil tudi vrtec, saj so morali malčke do sedaj voziti v vrtec v Mislinjo ali Velenje. V občini Mislinja pa že razmišljajo o obnovi šole v Završah nad Mislinjo, medtem ko so šola na Paškem Kozjaku že obnovili.

Tri nove učilnice in prenovi vrtca pa je dobila tudi šola v Šmartnem pri Slovenj Gradcu in po uvedbi devetletke je lahko tristo petdeset učencev v novem šolskem letu začelo pouk v eni izmeni.

Zaradi pridobljenih novih prostorov sta trenutno okrnjeni knjižnica in računalniška dejavnost. Da pa bi rešili prostorsko stisko, že sedaj računajo, da bodo prihodnje leto pričeli z izgradnjo prizidka, za katerega naj bi trideset odstotkov vrednosti naložbe pokrila država, ostali denar pa bo morala priskrbiti mestna občina Slovenj Gradec, ki je že prispevala za obnovo treh učilnic in pet milijonov za obnovo vrtca, ostalih pet milijonov pa je zagotovila šola sama. ▲

ANKETA:

O ŠOLI SO DEJALI

Ko so učenci podružnične šole v Doliču ob letošnjem novem šolskem letu stopili v lepo obnovljeno šolo, je bil to zanje najlepši dan.

Ko smo jih povprašali, kaj menijo o lepih in svetlih učilnicah, niso mogli skriti veselja in zadovoljstva.

Na otvoritev šole v Doliču je prišel tudi nekdanji učitelj Franjo Trnovšek (drugi z desne)

Lepa in sodobna šola v Doliču

Foto ▲▼ Franc Jurač

MAJA JAVORNIK:

"Presrečna in vesela sem, da smo tudi malčki ob prenovi šole dobili lepe prostore vrtca, kamor nas naše mamice peljejo v varstvo.

Lepo je ko se igramo in spoznavamo črke, zato zelo rada hodim v vrtec, kjer imam veliko prijateljev."

LOVRO GRUŠOVNIK:

"Ko so letos po počitnicah delavci Gradbenega podjetja Vegrad iz Velenja pričeli rušiti našo šolo, nisem verjel, da bo obnova končana do novega šolskega leta. Pa so jo obnovili in jaz osebno sem zelo vesel, da imamo sedaj tako lepo šolo."

SUZANA JURKO:

"Ko danes prisostvujem otvoritvi prenovljene šole, sem ponosna in vesela, ko vidim, da so na novo šolo ponosni tudi učitelji in naši starši. Zdaj bom še z večjim veseljem hodila v šolo in si nabirala znanje, saj so sedaj pogoji učenja mnogo boljši in prijetnejši."

ANDREJ DEŽMAN: "Veliko veselje si delim s sošolci, ko sem spoznal, da smo dobili novo šolo. Vsem, ki so pripomogli k temu, da smo dobili sodobno šolo, bi se rad zahvalil v imenu vseh učencev in učenk, ki to šolo obiskujemo. Ker se zavedamo, da je pri obnovi šole vložen tudi denar naših staršev smo na to ponosni."

MOJCA ROŠER: "Tudi jaz sem vesela in srečna, da smo ob novem šolskem letu dobili tako lepo darilo. Želim, da bi se vsi v šoli dobro učili in prejeli takšne ocene, ki nam bodo prav prišle pri nadaljnjem šolanju. Moja želja pa je, da bi v šoli držali red, disciplino in seveda tudi čistočo."

ŽIGA ŠILAK: "Odslej, ko smo dobili tako lepo šolo in učilnice, se bom še bolj potrudil, da se bom pridno učil in dosegal lepe ocene. Lepa in obnovljena šola mi je v velik ponos, zato mi bo taka ostala vedno v spominu." ▲

PODELJENA ZLATA, SREBRNA IN BRONASTA ODLIČJA

STANKO HOVNIK

Župan Matjaž Zanoškar prejema priznanje

Foto Stanko Hovnik

Podelitev odličij Entente Florale je bilo 19. septembra 2003 v Slovenskih Konjicah. S tem se je uradno zaključilo letošnje evropsko tekmovanje najbolj urejenih mest in vasi. Srečanja se je udeležilo dvanaest delegacij iz evropskih držav, ki jih v teh dneh gostijo Slovenske Konjice, ki so leta 1998 kot prvo mesto zastopale Slovenijo in osvojile zlato medaljo.

Ob tej slovesnosti so spregovorili: župan občine Slovenske Konjice in predsednik pripravljalnega odbora Janez Jazbec, ministrica za regionalni razvoj RS in predsednica organizacijskega odbora Zdenka Kovač, predsednik Evropske zveze za okolje in cvetlice Mihael Radelc in predsednik žirije Entente Florale Luke Griffin. Vsi so poudarili pomen tega okoljskega in cvetličnega tekmovanja.

Pred samo razglasitvijo je spregovoril Luke Griffin, predsednik žirije, prisostvovali pa so: gospod župan Slovenskih Konjic, ministri in poslanci Slovenskega parlamenta, župani drugih slovenskih občin in župani iz drugih držav udeleženk, visoki predstavniki sveta sodelujočih mest in vasi, odlični gostje in prijatelji. V

imenu članov žirije bi se rad zahvalil in čestital gospodu Janezu Jazbecu in njegovim sodelavcem za gostoljubje in čudovito organizacijo prireditve ob podelitvi nagrad.

Iz osebnih izkušenj vam lahko zagotovim, da je država gostiteljica prekrasna – njena čudovita pokrajina, prijetna mesta in vasi, toplice in da ne pozabim: odlična kvaliteta vina. Če boste v mestu le teden dni, se morate zavedati, da se boste preprosto morali vrniti. – mesto, država???

Med drugimi je predsednik žirije dejal: »Številni med nami v žiriji ocenjujemo vasi in mesta po Evropi že osem ali devet let. Povsod omenjamo, da se merila za ocenjevanje dvigujejo. Vasi in mesta, katerih uspeh praznujemo nočoj, so pravzaprav vzorčna mesta in vasi, torej kraji, ki so za zgled vsem ostalim vsem in mestom po Evropi. Kakršenkoli nivo sta že dosegla vaša vas in mesto po mnenju sodnikov, priznati morate, da je bilo vredno vsega napora. Prepričan sem, da nobena vas in nobeno mesto ne bosta dovolila, da bi njun nivo po sodelovanju na tem tekmovanju padel – naj bo vaš

moto: naprej in navzgor.

Naj zdaj preidem na trenutek, ki ga vsi pričakujete – na dejanski izid tekmovanja.»

Zlato medaljo med mesti so dobili: nemški Bad Sackingen, avstrijski Kindberg-Bad, irsko mesto Malahide, nizozemsko Venlo in francoski Hyeres Les Palmiers. Srebrno odličje so si poleg Slovenj Gradca prislužili še češko mesto Prachatice, madžarski Zalakaros in angleško mesto Bridgnorth, medtem ko je hrvaško mesto Kastela osvojilo bronasto odličje. Med vami so se najbolj izkazale avstrijska Waltersdorf, angleško naselje Alness ter francoska Bormes Les Mimosas in belgijska Hergenrath. V tej kategoriji so tekmovale tudi Zreče.

V programu so še sodelovali Štajerski rogisti in Štajerskih 7.

V nedeljo je bila na mestnem trgu budnica v izvedbi Godbe na pihala Slovenske Konjice, na Starem trgu pa »glasba v mestu cvetja« in uradni zaključek Entente Florale 2003 s spustom zastav na mestnem trgu. Bil je mimohod gasilskih enot po mestu ter peti Mednarodni festival godb na pihala Slovenske Konjice. ▲

SREČANJE V ŠKRATOVİ DEŽELI

PETER CESAR, inž.gozd., KE Slovenj Gradec

Zagmajškov vrh v Gmajni pri Slovenj Gradcu so tudi letos obiskali škrati. Vsem tistim pravljичnim bitjem, ki so še lani domovala v tamkajšnjem gozdu, so se letos pridružile še divja jaga, žal žene, gozdne vile, žitni škrati pa so dobili novo »kašto« z veliko skrinjo, kamor so nasipali žito,...

Prvi dan prireditve so otroci skupaj s starši in vzgojiteljicami postavljali škratova domovanja iz koruznice, slame, vejevja in ostalih naravnih materialov. Otroci so tekmovali v kotaljenju buč po bregu, pekli so krompir v žerjavici in izrezovali buče, za dobro voljo vseh pa je oba dneva prireditve skrbel tudi škrat Jure s svojo frajtonerco.

Odrasli škratje in škratinje so skrbeli za številne obiskovalce. Pripravili so sveže pečen kostanj, sladek mošt, domač ržen kruh z ocvirki, orehov kruh in še kaj se je našlo v njihovi ponudbi.

Glavni in odgovorni za zadovoljstvo vseh obiskovalcev, tako najmlajših, malo starejših in tudi tistih, ki se še spomnijo škratov iz svojega otroštva, so tudi tokrat bili vsi v Zagmajškovi družini s Florjano na čelu, krajani Gmajne, člani kulturno - prosvetnega društva Ksaver Mežko Sele - Vrhe in še nekateri drugi.

O pestrosti in privlačnosti prireditve pa vsaj nekaj foto utrinkov. Na kaj več bo treba počakati do naslednje jeseni, ko bodo škratje ponovno domovali na Zagmajškovem vrhu. ▲

OBISKALI SMO PIKIN FESTIVAL V VELENJU

EVELINA ROGLŠEK

Pika Nogavička je zelo priljubljena deklica tako pri malih otrocih kot tudi malo večjih. Letos prvič smo naše učence I. in II. oddelka podružnične osnovne šole Ojstrica popeljale, da spoznajo Piko. Tisto, ki ima dve korenčkasto rdeči kitki, pegice na nosku, pisane nogavice in seveda prevlelike čevlje. Vedno nasmejana, igrivo ter navihano dekletce, ki ima nadnaravne sposobnosti, ki vedno stori nekaj nenavadnega. Takšno Piko poznajo naši učenci. Odšli smo na Pikin festival v Velenje, kjer smo spoznali zelo veliko Pik, med njimi tudi Piko Petro, ki nas je zelo prijazno sprejela in poklonila majhno darilce (Pikino verižico).

Popeljala nas je v Pikine ustvarjalne delavnice - bilo jih je res zelo veliko - kjer so otroci ustvarili veliko lepih, domiselnih izdelkov, ki so jih lahko odnesli domov. Na vsaki od delavnic, ki smo jih obiskali, so nas Pike zelo prijazno sprejele in predstavile svoje ustvarjanje (izdelovanje verižic, podstavkov, zapestnic...).

Ker pa je namen Pikinega festivala združevati otroke in odrasle, jim omogočiti brezskrbno igro, zabavo in ustvarjalnost, smo se odločili, da se naslednje leto Pikinega festivala spet udeležimo.

Polni novih idej in lepih vtisov smo se vračali domov. Otroci pa so nam pripovedovali o zanimivostih s Pikinega festivala. ▲

1. Pred Pikino hišico.

2.3.4. S pikami na ličkih smo postale Pike - navihanke.

5. V takšno vozilo bi se lahko stlačil cel naš razred.

6. Pika nas je zaposlila.

Foto Irena Jeseničnik

JESENSKA SREČANJA 2003 NA PREVALJAH

NEVENKA KOTNIK

»Imeli smo se noro!« je bilo slišati iz ust mladih in tistih, ki smo z gostinsko ponudbo skrbeli, da so bili vsi okrepčani, ko so v zgodnjih jutranjih urah izčrpani od veseljačenja in divjega plesa odhajali izpod velikega prireditvenega šotora pred Družbenim domom, ki je lahko naenkrat sprejel preko tisoč ljudi.

V »norem tednu«, od 13. pa vse do 20. septembra, je bilo na Prevaljah mogoče najti za vsakega nekaj.

Otroci so prišli na svoj račun na Krojačkov dan; vsi izzivov polni avanturisti so lahko napasli svoja ušesa ob zanimivem pripovedovanju velikih popotnikov; športni navdušenci so si dali duška ob navijanju na nogometni tekmi med znanimi Slovenci in koroškimi direktorji ali pa so se udeležili katerega od pohodov; ljubitelji gledališča pa so se lahko do solz nasmejali znanim obrazom Špas Teatra.

Zanimivo se je bilo sprehoditi med stojnicami, kjer se je drenjalo ljudi, ki so na veliko pasli radovednost in nazadnje tudi kaj lepega kupili.

Z razstavo domačih obrti in dobrot, ki jih je bilo mogoče

okusiti, so se izkazali tudi okoliški kmetje.

Vsaka čast pa gre tudi vsem gostincem, ki so s svojo bogato ponudbo skrbeli za potešitev praznih želodčkov in za odžejanje suhih grl.

Ko je na zemljo padel mrak in je hotel stisniti mraz, pa je postalo vroče pod velikim šotorom, kjer se je zvrstilo ogromno prireditev z domačimi in tujimi glasbenimi gosti, ki so navduševali stare in mlade s cele Koroške.

Za bogato dogajanje pod šotorom gredo velike zasluge podjetju VABO s.p., katerega direktor, Boštjan Paradiž, malo za šalo, malo zares pravi: »Zelo sem zadovoljen ob tako dobrem odzivu na letošnjih jesenskih srečanjih, kar pomeni, da se s pestro ponudbo in dogajanjem na odru vsako leto bolj približujemo željam obiskovalcev, ki so letos pokazali 105 % udeležbo. Tega pa seveda ne bi mogli doseči brez pomoči občine Prevalje in brez pokroviteljev, ki so velikodušno pomagali.«

Velika atrakcija so bili povsod po Sloveniji priljubljeni Čuki s Piko Božič, ko se je povsod

naokrog po Prevaljah razlegal njihov priljubljeni »Pičekomar«.

Največji »bum« je bilo čutiti v času ROCK PARADE, ki je z mladimi oboževalci te glasbene zvrsti dobesedno prenapolnila prostore Družbenega doma, nič manj pa ni bil poln šotor, kjer so ozračje pogrele Navihanke s svojimi malenkost bolj umirjenimi ritmi; medse pa so sprejele tudi domačina Boštjana Konečnika.

Noro pa je bilo na zaključku v soboto: med nastopom Dražena

Zečiča je veljalo pravilo: »Ko se pleše, se pleše, ko se sedi, se lahko šele pije in je.«

Obrazi vseh prisotnih, med njimi tudi župana občine Prevalje dr. Matica Tasiča, predstavnikov pokroviteljev, katerih generalni je bil Petrol Energetika, in vseh gostincev, so risali veliko zadovoljstvo nad izrednim obiskom in nad vzdušjem na Prevaljah.

Z lepimi vtisi se že danes veselijo naslednjih jesenskih sre-

ŠESTO SREČANJE UPOKOJENIH DELAVCEV MESNINE

ROK GORENŠEK

Šesto srečanje nekdanjih sodelavcev Trgovskega podjetja Mesnina Ravne na Koroškem je organiziral Jože Cesnik, najstarejši član tega kolektiva. Obiskal je vse nekdanje člane kolektiva in jih 12. septembra letos povabil na srečanje k Lečniku na Ravne na Koroškem.

Na srečanju so obudili spomine na rast nekdanjega podjetja, ki so jo omogočili prizadevni delavci: od takratnih kuharic, ki so z odlično pripravljeno hrano privabliale goste, do inšpektorjev, ki so pomagali rešiti marsikateri problem. S pridnim in poštenim delom

je kolektiv Mesnine ustvaril finančni višek, ki je omogočil izgradnjo treh prodajaln in kuhinj. Največji delež sredstev pa je takratno podjetje vložilo v izgradnjo skupne Koroške klavnice v Otiškem vrhu pri Dravogradu.

Spomnili so se tudi sodelavcev, ki se zaradi različnih vzrokov, večina zaradi bolezni, niso mogli udeležiti srečanja, z minuto molka pa so počastili spomin na pokojne sodelavce.

Ob dobri hrani in pijači so s pesmijo veseli zaključili šesto srečanje in se zahvalili Hedi in Alojzu Lečniku za gostoljubje. ▲

Ogledali smo si novo zgrajene in opremljene predelovalne prostore pri Lečniku na Ravnah na Koroškem.

Nekateri so se veselo zavrteli.

S KOLESOM OKROG IN OKROG SEL

NEVENKA KOTNIK

Navdušeni kolesarji Športnega društva Sele-Vrhe smo izkoristili konec poletja tako, da smo se polno opremljeni podali na turo okrog svojega kraja.

Deževna noč nas je sicer malo prestrašila, da bo šlo kolesarjenje po gobe, ta najbolj zagreti pa so verjeli, da za vsakim dežjem posije sonce. Ko sem odprla oči, sem se zazrla v prelepo sončno nedeljsko jutro, ki nas je samo od sebe vabilo v naravo.

Po kosilu se nas je pred OŠ Sele-Vrhe zbralo kar nekaj kolesarjev, ki smo že nestrpno čakali na začetek. Skupaj smo z besedami in v mislih na hitro preleteli progno, po kateri smo se nameravali podati.

Glavna asfaltna cesta nas je vodila ob strugi Selčnice, ki loči Sele in Vrhe, vse do odcepa k Blatnikovi kmetiji, kjer smo prvič malo postali, da smo pustili zadihati tudi tistim na repu naše kolesarske kače.

Od tod se je makadamska cesta pričela rahlo vzpenjati, z njo vred pa se je pospešil tudi naš kolesarski ritem. Bili smo vztrajni in hitro smo prisopihali na ravnino, kjer smo se žejni ozirali proti Šulerjevi domačiji, da bi ozrli gospodarja z moštom v »grčiči«.

Pa ni bilo treba dolgo čakati; radodarna roka Šulerjeve bice je poskrbela, da smo z novim

Kolesarska odprava ŠD Sele - Vrhe je štela tudi najmlajše kolesarje.

zagonom nadaljevali pot.

Vijugasta, a gladka cesta nas je vodila mimo domačije Zagršnik, na skalnatem ovinku ob vstopu v gozd pa smo z odprtimi usti obstali in za nekaj trenutkov uživali v čudovitem razgledu, ki se odpira na sosednje Kotlje. Prava paša za utrujene oči.

Najlepši in dokaj izzivalen je bil spust po Kozarnici proti Ivarčkemu jezeru. Tik pred njim smo zavili h kmetiji Na Koglu, kjer je živel Prežihov Voranc, in mimo globeli, kjer je kot otrok v Peklu nabral solzice za mater. Pred hišami so stali domačini in

nas radovedno opazovali.

Nedaleč stran smo se za dvig adrenalina spustili čez drn in strn, da smo po najkrajši poti dospeli do Kumrove kmetije, kjer nas je prijazni gospodar pričakal z nasmehom na obrazu in s sladkim moštom v rokah.

Okrepčani smo zopet morali močnejše pritiskati na pedala. Cesta nas je mimo Vorančeve rojstne hiše vodila skozi majhno naselje v Podgori do kažipota za Sele, ki nas je vodil do prve selske kmetije, k Zaberčniku, ki je bila že naša tretja postaja in kjer smo se odžejali.

Domačini so nas povsod lepo

sprejeli, mi pa smo jih malo zašalo, predvsem pa zares, povabili, da se nam pridružijo s svojimi kolesi.

To se je na zadnji postaji, pri Brezniku, tudi zares zgodilo. Potem, ko so nam postregli z domačim narezkom, kruhom in moštom, da smo dobili novih moči, sta se nam pri spustu nazaj v dolino pridružili najmlajši kolesarki, ki sta obljubili, da bosta drugo leto z nami kolesarili celo pot.

Ob koncu »športne nedelje« smo utrujeni ležali v posteljah z mislimi na prijeten dan, ko smo lahko združili koristno kolesa-

TRGOVINA
LES
SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibuh 1
Telefon 02/88 21 620, faks 02/88 42 684
RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 02/88 71 423, faks 02/88 71 239

SERVIS

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec d.d. - SERVISI Pameče obveščata cenjene stranke, lastnike tovornih vozil, da v naših delavnicah izvajamo hitro servisiranje, menjavo olj in filtrov, menjavo in centriranje koles ter preizkus zavor vašega vozila.

Izmerimo tudi stekanje koles z lasersko merilno napravo. S pravilno nastavitvijo boste zmanjšali porabo goriva in obrabo gum. Sedaj je tudi čas za pranje vašega tovornega vozila ter odstranitev škodljivih soli, ki so se nabrale v zimskem času.

Zaupajte vzdrževanje vašega vozila servisu Gozdnega gospodarstva v Pamečah!

Naš delovni čas je od ponedeljka do petka od 7. do 22. ure.
Telefon: 02 88 46 100 ali 88 46 106

PRAZNUJEMO

TEREZIJA PANTNER - 90 LET

ANA URŠEJ

Življenje je himna, zapoj jo!
Življenje je tudi skrivnost, odkrij jo!

Terezija Pantner je 13. oktobra 2003 praznovala svoj devetdeseti rojstni dan. To je častljiva starost, ki jo le malokdo dočaka tako čil in zdrav, kot je Terezija.

Vse življenje je preživela v svoji rojstni hiši na kmetiji v Dovžah pri Mislinji. Rodila je osem otrok in po njih ima že veliko vnukov in pravnukov.

Vsi jo imajo zelo radi.

Zdi se mi, da njenega ljubkega obraza ni zaznamovala starost, kakor je ponavadi.

To pa zato, ker je vedno dobre volje in njen prijazni nasmeh jo polepša. Nekje sem prebrala, da vsak človek nosi svojo dušo na obrazu.

Ljuba Trezikal Želim vam še veliko zdravih let, želimo praznovati vaš stoti jubilej.

Tedaj vam bomo zapeli himno življenja.

Naj se vam izpolnijo vse skrite želje in ostanite še dolgo med nami. ▲

*Terezija Pantner
s svojim prapravnukom.*

90 LET FRANCA GAMSA

FRANC JURAČ

V Šmartnem pri Slovenj Gradcu je praznoval 90-letnico Franc Gams.

Jubilant je vse svoje življenje delal in gospodaril na Lenartovi kmetiji. Poleg trdega kmečkega dela je vedno našel čas za sodelovanje v raznih

družbeno-političnih organizacijah,

dve mandatni dobi je bil predsednik tamkajšnje

krajevne skupnosti pa občinski svetnik in predsednik gasilskega društva. Vse od svojih otroških let pa je bil ljubitelj konj in

je z njimi dolga leta kot "furman" opravljal razne prevoze iz pohorskih gozdov. Leta 1976. je ustanovil Društvo konjerejcev,

leto dni pozneje pa Konjeniški klub Slovenj Gradec,

katerega član je še danes. Ob njegovi 90-letnici

je jubilaranta obiskalo dvaintrideset konjenikov iz

Cross Country kluba, Konjeniškega kluba Slovenj Gradec,

šaleška konjenica in predstavniki gasilcev Gasilskega društva

Šmartno. Najmlajša članica Konjeniškega kluba Slovenj Gradec,

Marinka Krajnc (na sliki), pa mu je v imenu konjenikov

čestitala in izročila šopek vrtnic.

Franc Gams

VERBERJEVA BICA TEREZIJA DOBNIK, PRAZNOVALA 80 LET

LUDVIK MORI

Ta visoki jubilej bi morali praznovati lani, a žal so ravno na ta dan položili v prerani grob njegovega sina Ivana, ki se je rodil v sredini med dvema sestricami in štirimi bratci.

Ko čas delno zaceli žalost in izgubo ljubljene osebe, pride trenutek, da se proslavi ta visoki jubilej.

Naši jubilanke je stekla zibelka na Junterjevi domačiji (Sveti trije kralji nad Radljami), kjer je med tremi sestrami in bratom preživljala svoje otroštvo. Ko je pred drugo svetovno vojno odrasla v postavno dekle, jo je zasnil Verberjev Rudi in kmalu sta se poročila.

A žal jima je življenje kmalu zagrenila bližajoča se druga svetovna vojna. Vse pogosteje so začeli moža Rudija klicati na

orožne vaje in ko je okupator zasedel našo deželo, je bil njen mož prisilno mobiliziran v nemško vojsko, ona pa je z majhnimi otroki ostala sama na težavni kmetiji. Tudi po vojni je bilo življenje težko in trdo, a so kleno premagovali vse težave.

Zaradi posledic vojne ji je mož zgodaj umrl, otroci so odrasli in si spletli gnezda drugje, z najmlajšim Tončkom pa kljubujeta na gruntu.

Za hobi se je na jesen življenja posvetila rožam. Rada jih goji in zaliva, prav tako pa jih s svojo spretno roko riše v mnogih lepih variantah in vse tegobe potrpežljivo prenaša.

Ob njenem visokem jubileju ji želimo dobrega zdravja ter lepih risarskih navdihov. ▲

ROZALIJA IN ANTON NABERNIK 50 LET SKUPNEGA ŽIVLJENJA

VERONIKA NABERNIK

»Vasica domača in polje, rad vračam se zopet nazaj. Ti meni najlepša si sreča, edini najdražji si kraj.«

Ta pesem večkrat zazveni v glavi, ko se spomnimo na domače, na rodno vas. Tokrat smo se spomnili na Rozalijo in Toneta Nabernika - Štihova starša iz Šentjanža nad Dravčami. Proslavili smo petdeset let njunega skupnega življenja.

Tone je rojen 11. aprila leta 1929 pri Štihu.

Odraščal je s starši in s sestrama. Sestri sta odšli od doma, Tone pa je ostal na kmetiji. Kot mlad in krepak fant je začel vasovati in za svoje dekle si je izbral Rozalijo Verdnik, rojeno 9. septembra leta 1930 v Fluharjevi žagi v Vuzenici. Pripeljal jo je domov in 25. aprila 1953 sta se poročila. Živeli so z dedkom in babico. Naslednjega leta se jima je rodila hčerka Mojca, nato še sinova Tone in Peter ter hčerki Olga in Nada. Trdo sta delala in garala, da sta v tistih težkih časih preživljala tako

številno družino. Z mnogimi odrekani in medsebojno ljubeznijo sta premagala vsako težavo ter nudila topel in varen dom svojim odraščajočim otrokom.

Otroci so odrasli, odšli v svet in si ustvarili družine. Doma je ostal sin Peter z družino, da gospodari in nadaljuje njun trud. Radi ju obiskujejo tudi vnuki, kar dvanajst jih je, in štirje pravnuki.

Tiha, neizmerna sreča nas je obšla, ko smo se, sinova in hčerke z družinami ter njuni najdražji, 26. aprila letos zbrali in proslavili petdeseto obletnico njunega skupnega življenja. Čeprav s tresočo roko, sta si znova podarila prstana na njuni zlati poroki.

Dobrote in ljubezni jima nikoli ne bomo mogli povrniti. Ne bomo pozabili lepih trenutkov in srečnih dni, ki smo jih v mladosti skypaj preživeli.

Želimo jima zdravih, srečnih in brezskrbnih dni še na mnoga leta.

»Srečni bomo le takrat, ko bosta vidva srečna!« ▲

Rozalija in Anton Nabernik z otroki.

VZPON SLOVENJEGRAŠKIH DIABETIKOV NA TRIGLAV 14. - 15. SEPTEMBRA 2003

DANICA SEKAVČNIK - KOTNIK

Ob tretji uri zjutraj je iz Slovenj Gradca krenil avtobus pohodnikov za Triglav. Seveda je grede ustavil še v Mislinji, Doliču in nazadnje še v Velenju ter tako z veselo družino tridesetih pohodnikov peljal novemu izzivu naproti. Naš cilj je bila Pokljuka, nato pa smo startali iz Rudnega polja proti Triglavu. Ob sedmih zjutraj smo že krenili na pot, opremljeni s pravo planinsko opremo, kot so pač od nas zahtevali naši vodniki. Kar dobro smo se zagnali in tako je bil naš prvi postanek na Vodnikovi koči s 1817. metri nadmorske višine. Tu smo si privoščili prvi vroči napitek in si malo oddahnili za nadaljnji vzpon. Od tu je bil čudovit pogled tja na gore, katerih vrhovi so že bili obsijani s soncem. Pot je bila kar lepa, srečevali pa smo se že tudi s prvimi planinci, ki so se vračali nazaj dol in nam, da ne bi bili preveč presenečeni, povedali, da je tam zgoraj sneg. Po potrebi smo si še tu in tam izmerili »sladkorčke« in si vzeli čas za čudovit pogled v višave. Šli smo skozi Triglavski narodni park in naprej gor, kjer se nam je v daljavi že prikazal Aljažev stolp. Na tej poti smo videli največ, kar lahko vidiš – to so nam povedali tisti, ki so bili tu že večkrat. Da ne bi naštevala preveč vsemogočih rožic, naj omenim vsaj planiko, ki je tako strogo varovana in Bog ne daj da bi prišlo komu na pamet, da jo utrga – to vemo vsi. Potem smo videli krasno družino kozorogov; kako lepo je bilo videti, ko so se sprehajali čisto po robu skal, da si se kar bal, da bi malemu ne spodneslo in bi padel v globino – čisto so se nam približali. Nadalje smo videli kar dosti svizcev, kavk, pa tudi belke, ki že spreminjajo barvo za varovanje pozimi. Lepo smo hodili in hodili in prišli do Doma na Kredarici. Tisti, ki smo še zmeraj prepričani v pomoč od tam zgoraj, smo stopili tudi v kapelico in se priporočali, da bi nam ta vzpon vendarle uspel tako, kot smo si srčno želeli – posebno tisti, ki smo tod hodili prvič. Na hitro smo se preoblekli, si privoščili

topel obrok, si malo odpočili ter se ob petnajsti uri podali še na zadnji vzpon proti Aljaževem stolpu. Sedaj nismo srečevali več kaj dosti planincev, le tu in tam katerega. Moram pa omeniti, da smo tudi za tja gor bili ta zadnji. Mislim, da je kar vsak nosil v srcu željo, da pride res čisto na vrh. Tako se nas je odločilo vseh trideset pohodnikov in trmast smo plezali klin za klinom, počasi in sigurno. Tu in tam, pač bolj na severni strani, je bril tudi precej močan in mrzel veter, tako da smo se morali kar dobro držati jeklenic in klinov. Na drugi strani pa nam je sonček pošiljal tople žarke in je bilo kar prijetno. Nekaj jih je bilo tudi v navezi; zaradi sigurnosti, smo rekli, da le pridemo na cilj. Ta prvi smo si že čestitali in vriskali tam pri Aljažu, ta drugi pa so bili že tudi kar za nami. Sonce nam je bilo prav tu še posebej naklonjeno, tako da smo napravili še spominski posnetek in seveda planinski krst za tiste, ki smo tu bili prvič. Sledil je posnetek za naše sponzorje: podjetje ELI LILLY, podružnica v Ljubljani, podjetje RADENSKA iz Radencev in ROCHE DIAGNOSTICS, podružnica v Ljubljani, ki so pripomogli k temu vzponu. Na tem mestu se zah-

valjujem tudi njim. Nekoga med nami pa je doletela sreča, da je bil ta vzpon najlepše darilo za njegov rojstni dan. Ceremonije na vrhu smo zaključili in morali smo se vrniti. Vsi smo vedeli, da je povratek nazaj še bolj zahteven od vzpona, bali pa smo se tudi, da nas ne bi zalezala noč. Tako se je kolona tridesetih navdušenih planincev počasi in sigurno vlekla nazaj dol. Vsak je nosil v srcu svoje zadovoljstvo, srečo in radost, da je premagal to zahtevno pot. Povratek na Kredarico je bil ob pol osmih zvečer in kar vriskali smo od veselja, da smo vsi lepo prišli nazaj dol. Kar smejalo se nam je, rekli smo si: »Uspelo nam je!« V koči je nato bila večerja, najbolj pa se je seveda vsakemu prilegel vroč napitek, saj smo bili kar nekoliko premraženi. Potem pa je sledila podelitev krstnih listov. Tako je bil večer kar pester in zabaven, pa tudi prekratek. Morali smo se spraviti spat. Vsak je sanjal svoje lepe sanje in niti nas ni preveč motil veter, ki je bril zunaj. Naslednji dan smo se prebudili v krasno sončno jutro. No, povedat moram, da je nas pravzaprav prišel buditi naš vodnik. Z

veseljem smo vstali, saj smo si kar dodobra spočili utrujena telesa. Zunaj je bilo kar prijetno hladno in jasno. Sinjina modrega neba brez oblaka ter od sonca obsijani vrhovi so nam dali kar nekaj zagona in moči za dan, ki je bil pred nami. Tam zgoraj v skalah pa so plezali že drugi planinci, ki so šli novemu uspehu naproti. Mi pa smo si rekli: »Hvala Bogu, ta uspeh je že za nami!« in smo se podali nazaj dol v dolino. Sedaj smo ubrali drugo pot in tako šli novim dogodivščinam naproti. Kar lepo smo hodili in tu in tam napravili še krajši postanek. Malički smo potem na koči Pastirski stan na 1763. metrih nad morjem, prišli v Krmo, si v Železničarskem domu vzeli čas za krajši postanek ter se še zadnjič fotografirali. Nato smo se peljali dalje proti Mojstrani in se ustavili v Lahovčah, kjer smo imeli rezervirano kosilo, ki se nam je prav pošteno prileglo. Na avtobusu smo potem podoživljali dogodek minulega in tudi današnjega dne, vso pot pa nas je spremljalo dvojno sonce: eno od zgoraj, ki nas je kar prijetno grelo, eno – »sonček sreče« – pa je vsak nosil v sebi. Lepo je bilo: zmagali smol! ▲

LETOŠNJE SREČANJE KOROŠKIH PLANINCEV
JE BILO NA GROHOTU POD RADUHO

REKREACIJA MIRKO TOVŠAK

Najbolj množična organizacija v Sloveniji je prav gotovo Planinska zveza Slovenije. Letos planinci, povezani v številna planinska društva, praznujejo več jubilejev, med katerimi je prav gotovo najbolj odmeven tisti, ki je povezan s 110-letnico ustanovitve Slovenskega planinskega društva, ki je bilo predhodnica današnje planinske zveze. Ta jubilej so slovenski planinci slovesno proslavili pod Triglavom, pri Aljaževem domu v Vratah.

Koroški planinci so se prav tako pridružili praznovanju slovenskega planinstva, so pa tako kot vsako leto pripravili tudi tradicionalno srečanje koroških planincev, ki je bilo letos že trindvajseto po vrsti. Srečanje je pripravilo Planinsko društvo Mežica, ki je upravljalec koč na Grohotu pod Raduho. V lepem nedeljskem jutru so se od najvišje ležeče kmetije v Sloveniji, Bukovnika, pričele zgrinjati množice planincev, ki so lep dan izkoristili še za obisk Raduhe in drugih planinskih postojank v okolici, za večino planincev najlepše gore v koroškem pogorju. Med obiskovalci smo zasledili številne funkcionarje Planinske zveze: od predsednika **Francija Ekarja**, podpredsednika **Adija Vidmajerja**, predsednika meddruštvenega odbora PZ za Koroško **Primoža Areha**, da o

predsednikih in drugih funkcionarjih planinskih društev s Koroške sploh ne govorimo. V kulturnem sporedu je sodeloval tudi moški pevski zbor Kope z Legna, ki je s planinsko himno »Oj, Triglav, moj dom« otvoril prireditve. Sledili so nagovori številnih pomembnih obiskovalcev. Predsednik PZS Franci Ekar je v svojem nagovoru posebej poudaril pomembnost jubilejev, ki jih letos slavi Planinska zveza, pohvalil pa je tudi koroške planince za njihovo dobro delo, organiziranost in skrb za varstvo okolja.

Predstavniki Planinske zveze so se na simbolni način poslovili od znane ljubiteljice gora, **Ivanke Komprej**, ki je vrsto let zastopala koroške planince v upravnem odboru Planinske zveze Slovenije. Tokrat se je zaradi osebnih razlogov na lastno željo odločila, da izstopi iz upravnega odbora, spominska knjiga, ki jo je ob tej priliki prejela, pa ji bo trajen spomin na ure in ure, ki jih je za dobro planinstva preživela z ostalimi člani upravnega odbora.

Ob prekrasnem jesenskem dnevu so se planinci proti večeru

vračali v dolino polni lepih spominov in doživetij in so si na koncu voščili: »Srečno na srečanju koroških planincev v prihodnjem letu na Uršlji gori!« ▲

1. Začetek prireditve pri koči na Grohotu ob uvodni pesmi moškega zbora Kope Legen.
2. Lep jesenski dan je privabil številne ljubitelje gora.
3. Predsednik Planinske zveze Slovenije Franci Ekar je nagovoril koroške planince.

2

3

NEKAJ MALEGA O ALPINISTIČNI ŠOLI

MARTA KREJAN

Alpinizem ... Morda nas večina najprej pomisli na Tomaža Humarja, ki letos je ves mesec vztrajal pod osem-tisočakom Nanga Parbatom in čakal na primerno vreme, da bi lahko preplezal najvišjo steno na svetu. Nato morda pomislimo na Vikija Grošlja, Toma Česna, Jožo Čopa, Alpe, Himalajo, lepoto, mir, vztrajnost, planike, skupna ležišča, ljubezen do narave, zvok zabijanja klinov ...

Vse to – in še več – so razlogi, da sem se lani vpisala v alpinistično šolo Ravne, ki že več let izobražuje in vodi po gorah in plezališčih vse, ki nas bogsigavedi kaj vleče v hribe; seveda ne po običajnih poteh. Šola redno deluje predvsem zadnjih pet let, Alpinistični klub Ravne pa obstaja že precej dlje časa. Ko se je za alpinizem začelo zanimati vedno več ljudi, so nastajali tudi vedno novi klubi oz. odseki, kar pa seveda ne pomeni, da mora vsak klub organizirati svojo šolo. To niti ni izvedljivo, zato klubi med sabo sodelujejo; v uk k ravnem alpinistom torej prihajamo tudi iz Dravograda, Prevalj, Slovenj Gradca in še od kod.

Verjetno imam hribe rada tudi zato, ker na enem stoji moj dom, ali ker smo se s starši po košnji, pa tudi vmes, namesto na morje odpeljali v Kamnik in potem ves dan lazili po Veliki Planini, Brani, Grintovcu in ostalih gorah. Zanimanje je raslo, začela sem prebirati alpinistične knjige in čeprav sem si plezalne copate kupila že skoraj leto dni prej, sem se lani decembra, skupaj z ostalimi interesenti, pojavila na Ravnah pred »alpinistično sobo«, kjer sta nas pričakala **Boris in Pipi (Boris Santner in Samo Ruprecht)** – alpinista, ki vodita letošnjo alpinistično šolo.

Okrog petnajst nas je z zanimanjem poslušalo, kaj vse bomo počeli, kaj bo treba znati in kako bo potekala sama šola. Da je bil vpis v to šolo res tisto, kar nam (vsaj zase lahko mirno trdim, da je tako) bo pomagalo uresničiti nekatere želje, so potrdili še občutki, ki so se porajali ob gledanju diapozitivov z Andov, kjer so uresničevali svoje sanje naši alpinisti pred dvema letoma.

Postali smo tečajniki in vsak petek smo se dobivali z alpinisti

in inštruktorji na raznih predavanjih. V zimskem delu šole smo se z alpinizmom seznanjali tako teoretično kot praktično: učili smo se o opremi, vozlih, nevarnostih v gorah, zgodovini alpinizma, prvi pomoči in sploh o vsem, kar spada zraven. Seveda smo tudi plezali, in sicer predvsem na umetni steni v telovadnici osnovne šole na Čečovju, nekateri pa so hodili tudi na Javornik, kjer so člani Alpinističnega kluba Ravne v prostorih šole sami naredili t. i. bulder (nekakšna soba, cela opremljena z oprimki, kjer varovanje z vrvjo ni potrebno).

Na Ošvenu se vsako leto zberejo planinci, gorniki, gorski reševalci, turno smučarji, alpinisti in sploh vsi, ki želijo kar koli izvedeti o snežnih plazovih. Tudi mi smo se udeležili »lavinskega dne«, ki ga organizira GRS Prevalje. Najprej smo veliko slišali o vremenskih pojavih, vrstah in reševanju izpod plazov, preizkušanju trdnosti snega in še in še, zatem pa smo nekatere teme obdelali tudi praktično; s pomočjo plazovne sonde smo iskali zasutega v plazju in videli smo, kako to počnejo lavinski psi.

Ker gibanje v gorah pozimi zahteva drugačno opremo in se tudi sicer precej razlikuje od tistega, kar smo bili vajeni (poletni pohodi po zavarovanih poteh), smo skupaj opravili tri zimske ture. Najprej smo se seveda lotili najbližje Uršlje gore. Verjetno se zdi nepotrebno, vendar smo se kot prvo morali naučiti hoje s ce-

pinom in z derezami; zelo pomembno je namreč, npr. kako držati cepin, da ga ob morebitnem padcu lahko čim hitreje uporabiš kot zavoro. Kar se tiče derez, pa so lahko ravno tako kot pripomoček tudi ovira, če jih ne znaš pravilno uporabljati (kljub pazljivosti verjetno nisem edina kasneje opazila raztrganih gamaš, kar je pravzaprav najmanj, kar se lahko zgodi ob nerodni uporabi derez). Uršlja nam je služila tudi kot vadišče za zaustavljanje s cepinom, kar niti ni preprosto, sploh če ti zdrsne na zelo strmem terenu, ki se morda konča s kakim skalnim skokom. Vaja dela mojstra in po začetni tremi smo se metali po snegu kot majhni otroci.

Druga tura v zimskem delu šole je bila lepa turo na Peco. Po Gladkem žlihu, kjer smo zopet vadili tehniko gibanja v zimskih razmerah, smo se povzpeli na vrh, tam pa smo ob pomoči in nasvetih inštruktorjev delali sidrišča oz. varovališča in vadili varovanje.

Nekateri so se v dolino vrnili s smučmi (tudi turno smučanje spada k alpinizmu), ostali pa smo jo mahnili po bližnjici, tako da nismo prav nič zaostajali za smučarji.

Zimski del alpinistične šole smo zaključili na temu primeren način, in sicer s tridnevnim bivanjem na Grohatu pod Raduho.

V petek popoldne, ravno na sredini marca, smo od Bukovnika do kočice GRS (ki so nam jo reševalci prijazno odstopili za

ves konec tedna) tovorili težke nahrbtnike, polne oblačil, opreme, hrane in še česa. Ko si je vsak našel svoj kotiček za spanje in odložil opremo, nas kljub večernim uram »učitelji« niso pustili pri miru; še so nam delali težave vozli, Janeta nam je razdelila sanitetni material in vadili smo prvo pomoč (Janeta Pušnik je zdravnica in alpinistka), govorili smo o opremi in srkali čaj, ki nam ga je pripravila »bica«, **Angela Mihev**. Bica je mama našega inštruktorja, **Mihana – Stanka Miheva**, in ve, da prazne vreče ne stojijo pokonci, zato svoje alpiniste večkrat spremlja in razvaja na potepanjih, pa tudi sama obožuje hribe in rada pleza.

Po (ne)prespani prvi noči smo se poslovili od bice in se v nekaj navezah zapodili proti stenam Raduhe. Naveze so seveda vodili izkušeni alpinisti in inštruktorji, mi tečajniki smo smeli biti prvi le, ko je bilo treba gaziti sneg. No, ni bilo čisto tako, pri gaženju smo se menjavali, preplezali bi pa verjetno bolj malo, če bi tečajniki vodili naveze. Vsi smo uspešno preplezali smeri, ki smo se jih lotili, in moram priznati, da mi je bilo v velik užitek, ko sem malo tudi v strahu s cepinom in derezami praskala za Pipijem (Samo je vodil navezo, v kateri je bil poleg mene še **Manjana – Marjan Turšič**, pridružen član iz Cerknice).

Niti po obilnem kosilu nismo smeli počivati; podobno kot na »lavinskem dnevu« smo izvedeli nekaj novega o strukturi snega, kako presoditi, kolikšna je nevarnost plazov, učili smo se iskanja zasutega s pomočjo »lavinske žolne«, za konec pa smo »gradili« bivake. Mislim, da so nam kar dobro uspeli, čeprav se nihče ni odločil, da bo prenočeval v katerem izmed njih.

Po večerji smo si ogledovali diapozitive, od katerih so name največji vtis seveda naredili tisti z Gangapurne, ki nam jih je predstavil Fižola – Franc Pušnik, eden izmed tistih, ki so že imeli priložnost okusiti Himalajo.

Nedelja je bila namenjena vadbi hoje v zimskih razmerah, zopet smo se metali po bregu navzdol in vadili zaustavljanje s cepinom, »igrali« smo se, da smo na plazovnem območju in

iskali zasutega prijatelja ter izdelovali sidrišča, katerih zanesljivost je preizkušal glavni kaskader Tomaž. Takrat smo se nekateri tudi prvič spuščali po vrvi – »abzajjali«, bi se reklo po domače. To je bilo nekaj!

Praviloma vse, kar je zanimivo in zabavno mine zelo hitro in tudi ta vikend ni bil izjema. Zvečer smo se že greti v svojih udobnih posteljah in razmišljali, kaj nas čaka v poletnem delu alpinistične šole.

V drugi polovici smo imeli še nekaj predavanj in nekajkrat smo se še dobili v telovadnici na umetni steni, kakor pa se je dovolj otoplilo in so se skale osušile, smo začeli spoznavati okoliška plezališča. Še vedno se večkrat dobimo na Selah, bili smo že v Avstriji, plezali smo v Radljah in na Prevaljah ter tako še praktično spoznali, kar smo že slišali na predavanjih; ugotovili smo, kaj pomenijo ocene smeri, koliko zmoremo, kaj pomeni tehnika plezanja ...

Tudi drugi del alpinistične šole smo zaključili na Grohatu pod Raduho, tokrat v prostorih Alpinističnega kluba, ki so jih na koči uredili člani sami. Kakor prvič, smo prišli na cilj v večernih urah, se »zagreblji« za ležišča (nekateri so kljub dežju poiskali zavetje na prostem), nato pa ponovili vozle, ki so nam šli tokrat bolj od rok, in se poučili o opremi, ki se uporablja v kopni skali.

Prva noč pod Raduho je bila dobesedno svetla, saj je ves čas deževalo, bliskalo in grmelno, a smo zjutraj vseeno z navdušenjem sopihali do stene, po kateri smo kot pajki svoje mreže razpredli vrvi. Edino, kar nam je grenilo plezalsko uživanje v steni, so bili presneto vsiljivi komarji. Pa vendar, glavno, da smo lahko plezali.

Popoldan smo se vsi celi in zadovoljni lotili bicinega krepčilnega kosila, ki nam je dal energijo za opravila okoli »hiše«; prebarvali smo klopi, pripravljali drya in podobne zadeve.

Čeprav je bila sobotna noč ravno tako mokra in svetla kot prejšnja, smo v nedeljo dopoldan zopet s stene opazovali planince, ki so se vzpenjali na Durce in potem proti vrhu. Tokrat smo plezali manj, saj je bilo pred odhodom treba še vse pospraviti, a smo v steni kljub temu uživali.

Resnično jih občudujem, naše alpiniste, in sem jim hvaležna, da nas, ki še ne znamo, vzamejo s sabo v steno, nas učijo in imajo

potrpljenje, ko ne znamo narediti vozla, medtem ko visimo nekje v vertikali, čeprav smo ga prejšnji dan v koči perfektno obvladali.

Plezanje v gorah se zelo razlikuje od plezanja v plezališčih, tudi ocenjuje se malo drugače, in sami občutki v steni so popolnoma drugi, saj imaš v plezališču pod sabo le nekaj metrov in nekoga, ki te ves čas vidi in varuje, v steni pa plezata oba (ali trije) v navezi, razdalja med njima je večja, sporazumevanje zna biti precej težko in še in še. Vse skupaj pa je lahko eno samo uživanje; paradoksalno, kajne!

Pri plezanju je pomembno tudi, da poznaš smer (razen če se pleza prvenstvena, pri čemer moraš steno vseeno temeljito preučiti, preden začneš z vzponom), da veš kje plezati, kakšno opremo potrebuješ, da znaš predvidevati, da znaš smer

opisati oz. brati opis in da se zavedaš svojih in soplezalčevih sposobnosti. Seveda je tu še kup stvari, na katere plezalec oz. alpinist ne sme pozabiti, a vsega se pač ne da povedati naenkrat.

Alpinistični klub Ravne združuje tako alpiniste kot športne plezalce. Alpinizma brez športnega plezanja pravzaprav ni, čeprav obratno to ne drži. Alpinizem, poleg tega, da potrebuješ veliko več opreme, namreč vključuje precej več aktivnosti kot plezanje samo: popularno je turno smučanje, mnogi radi plezajo po zaledenelih slapovih, sem lahko prištevamo tudi jadrnanje s padali in zmaji ter gorsko kolesarjenje, velik pomen pa ima tudi psihični moment, saj se lahko zgodi, da zaradi psihične nepripravljenosti v steni ne zmoreš preplezati težavnosti, ki ti v plezališču sicer ne povzroča nobenih težav. So

pa športni plezalci običajno precej bolj izurjeni v težjih krajših smereh in zahtevnejših gibih, saj so njihovi cilji pač drugačni kot tisti, ki si jih zastavljajo alpinisti.

In kako postati alpinist?

V oktobru smo tečajniki opravljali pripravniški izpit, ki je poleg določenega števila vzponov pogoj za pridobitev naziva mlajši pripravnik. Čez čas bomo postali starejši pripravniki, po približno dveh letih pa bomo morda imeli možnost opravljati izpit za alpiniste.

Vendar ni tako preprosto, kot se morda zdi; da sploh dobiš možnost za opravljanje alpinističnega izpita moraš biti ves čas zelo aktiven, opraviti moraš določeno število vzponov in izpolnjevati mnogo pogojev Planinske zveze Slovenije. Kot alpinist pa imaš med drugim možnost sodelovati na odpravah v tuja gorstva. ▲

SPOZNAJTE SVOJ KRAJ IN LJUDI

FRANC JURAČ

Na naših kmetijah so nekoč veliko spravljali seno s travnikov z volovsko vprego, tako kot prikazuje naš posnetek. Uganite, kje smo naredili ta posnetek in ob kakšni priložnosti; torej kraj in prireditve. Čaka vas lepa nagrada. ▲

* 1921
+ 2003

JOŽEF HARTMAN

PEPIJU V SLOVO

Skozi tišino žabnograške doline je otožno zapel zvon Urbanske cerkve. No, sem pomislil, spet smo izgubili enega člana vaše skupnosti, le koga?

Niti na misel mi ni prišlo, da je to sosed, ki sem ga še zvečer videl iti mimo hiše. Novica, da je v triinosemdesetem letu svoje starosti umrl Žatlarjev Pepi, je le počasi prodirala v našo zavest. On, ki je kljub letom še pred tednom delal silos, vsak dan prestavljal pastirja in bil pri delu in v mnogočem vzor vsem.

Ni bilo tako klenega človeka pri teh letih v našem kraju. Rad se je poveselel in prišel na vse prireditve, ki smo jih prirejali. Najbolj presenetljivo pa je to, da ni nikoli tarnal, da ga kaj boli ali bil resneje bolan. Tudi smrt je morala počakati na večerno uro. Ko je prestavil pašnik za drugi dan, postoril vse v »štali« in se pripravil k večerji, je nenadoma začutil slabost in padel v nezavest. Kljub hitri zdravniški intervenciji in prevozu v bolnišnico so domači v dveh urah dobili sporočilo, da ni več pomoči.

In tako nas je zapustil starosta naše doline, ki se je rodil 2. 2. 1921 na domačiji pri Žatlarju. Odraščal je še z dvema bratoma in sestro. V šolo je hodil v Šentjanž, po šoli pa se je izučil za podkovnega kovača, saj so imeli pri hiši žago, kovačijo in mlin. Vendar ni dolgo užival svoje samostojnosti. Vrtnec druge svetovne vojne je zajel tudi njega in bil je mobiliziran v nemško vojsko. Ker je bil leta 1943 ranjen, se je zdravil v celovški bolnišnici. Na okrevanje so ga dali domov, a v nemško vojsko se ni več vrnil.

Po osvoboditvi so se začeli hudi časi za kmete. Vedel je, da na kmetiji ne bo zmogel sam s starši, zato si je na zgornjih Selah pri Mlačniku našel svojo življenjsko družico Marijo. Poročila sta se leta 1951 in prevzela kmetijo. Imel je šest otrok: Jožeta, Franca, Ano, Marjana, Urbana in Petra; kakor se je takrat spodobilo za tako veliko kmetijo. Vse je uspešno pripeljal do kruha in kmalu sta imela šest vnukov ter eno pravnučinko. Bil je napreden kmet, saj je imel traktor med prvimi v dolini.

Zgradil je tudi novo hišo, rekoč: če je štalca, bo tudi kravca, pri čemer je mislil na sina Marjana, kateremu je leta 2002 predal kmetijo v upravljanje. Z ženo Marijo sta praznovala zlato poroko.

Bil je član društva invalidov in upokojencev. Rad se je udeleževal srečanj in bil je vedno dobre volje. Kljub temu, da je bil v pokoju, je na kmetiji delal do zadnjega dne in smrt ga je doletela tako rekoč na nogah.

Vsi sorodniki in sosedje ga bomo ohranili v spominu kot osebo, ki se nikoli ni ustrašila nobenega dela in njegova vztrajnost in volja nam bosta vodilo v našem življenju. Naj mu bo lahka koroška zemlja.

Anton Vušnik

ZAHVALA

V triinosemdesetem letu starosti se je poslovil od nas dragi mož, oče, dedi in pradedi,

JOŽEF HARTMAN

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečena sožalja, darovano cvetje, sveče in svete maše. Zahvaljujemo se župniku Gabrijelu Knezu, moškemu pevskemu zboru Ksaver Meško s Sel, pevskemu zboru Svetega Urbana ter Antonu Vušniku za poslovljni govor.

Hvala vsem, ki ste nam v trenutkih žalosti stali ob strani in ga skupaj z nami pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi.

* 1928
+ 2003

HELENA SEKAVČNIK

Na hotuljskem pokopališču smo se v soboto, 13. septembra 2003, poslovili od Helene Sekavčnik, Gampratove Lenčke z Brdinj pri Kotljah.

Lenčka se je rodila 8. aprila 1928. Bila je dvojčica brata Bertija, ki je med zadnjo vojno kot partizan padel pri Jurčku na Podgori pri Kotljah. Lenčka je odrasčala doma pri Štrucu na Brdinjah.

V šolo je hodila v Kotlje. Ko je odrasla, je spoznala mladega kmeta Gamprta, Franca Sekavčnika. Zaljubila se je in se z njim leta 1956 poročila. Pridna je bila za delo. Z možem sta se razumela, dobro sta gospodarila. Lenčka je bila po naravi bolj tiha, skromna, rada pa se je smejala. Rodila je dva sina: Branka in Marka. Z ljubeznijo ju je vzgajala, vse sta ji bila na svetu. Bila je skrbna, gostoljubna gospodinja. Vsakega obiskovalca, ki je prišel k hiši, je postregla in si vzela čas za pogovor z njim. Toda sreča in mirno življenje nista trajala dolgo. Prišla je bolezen.

Pričele so jo boleti noge, kolki. Dolgo je junaško prenašala hude bolečine, ki so postajale vse hujše, vse dokler ni leta 2000 obležala privezana na posteljo. Poslabšanje boleznin in vse hujše bolečine je mirno in hrabro prenašala, dokler je ni pred nekaj dnevi smrt odrešila bolečin in trpljenja.

Ves čas, ko je bila Lenčka priklenjena na posteljo, ko je najbolj potrebovala pomoč, ji je ljubeznivo stregel in nesebično pomagal mož Franci s sinom Markom in snaho Anico, če pa je bilo treba oziroma če je le mogel, je pomagal tudi sin Branko z družino. Tudi drugi sorodniki so jo med boleznijo radi obiskovali.

Za Lenčko sedaj žaluje pet vnukov, pravnuka pa žal ni dočakala.

Spomin na Lenčko, na dobro, pošteno, mirno Gampratovo gospodinjo, bo ostal med nami živ, dokler bomo živeli.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in ome

GABRIJELE STRAND

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje, sveče in svete maše, nam pa ustno in pisno izrazili sožalje.

Hvala nadžupniku gospodu Rataju za lepo opravljen pogrebni obred in sveto mašo, gospodu Mrzdovniku za ganljive besede slovesa, gospodu Ridlno in cerkvenemu pevskemu zboru Podgorje, gospodu Repniku za odigrano Tišino. Iskrena hvala Komunalnemu podjetju - Pogrebne službe, Andreju Gregorju.

Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala!

Žalujoci: sin Marjan z družino.

SPOMIN

*Človeka, ki ti je bil drag,
je težko pozabiti,
še težje ga je izgubiti za vedno,
a najtežje se je naučiti
živeti brez njega.*

Minilo je leto dni, odkar nas je zapustil naš dragi

IVAN DOBNIK.

Vsem, ki obiščete njegov poslednji dom in mu prižigate svečke, iskrena hvala.

Vsi njegovi.

SPOMIN

Čeprav od trenutka poslednjega slovesa jesen že devetič odeva naravo v pisane barve, je spomin na dragega moža, očeta in dedka

STANKA STOPORKA

Še vedno živ, praznina je globoka, osamljenost boleča. Utrne se nam solza ob pogledu na njegove breze, na okno ordinacije, ob šepetanju pri s svečami obžarjenem grobu. Toliko topliega, človeškega nam je dal, da nam tega niti čas ne more vzeti.

Njegovi: žena Dora, hčerke, vnukinje in vnuki.

* 1930
+ 2003

*Še pomlad se bo vrnila,
zacvetel bo log in gaj,
kruta usoda je storila,
da ne bo me k vam nazaj.*

FRANC KOJZEK

Sončen 20. september nas je napotil k mrliški vežici v Šentjan, kjer smo se v lepem številu poslovili od Franca Kojzeka. Odšel je tako nepričakovano in nenadoma.

Franc Kojzek se je rodil 17. julija 1930 v Zgornji Kapli v zelo številni kmečki družini. Težko je bilo nahraniti veliko lačnih ust v tistih hudih časih, zato je moral Franc že v rani mladosti poprijeti za vsako delo. Pri štirinajsetih letih se je zaposlil v Železarni Ravne, kjer je delal vse do svoje upokojitve. Ni mu bilo težko, saj je bil vajen naporenega dela. In sreča mu je naklonila poznanstvo s Tončko Uranker, poročila sta se in si ustvarila družino. Rodili so se jima štiri otroci: Melita, Bojan, Marta in Nada. Da sta otrokom nudila varen dom, sta zgradila hišo. V tistih časih to ni bilo lahko. Z žulji na rokah in z veliko odrekovanja sta uspela. Nimalokrat je Franc delal še po kmetijah, da je zaslužil kak dodatni denar za lažje preživetje družine. Otroci so odraščali in počasi zapuščali dom. A življenje ju je preizkušalo naprej. Smrti sina Bojana in hčerke Melite sta bili boleča udarca. Čas pa celi rane.

Na jesen življenja bi lahko mirno užival sadove svojega truda, čeprav tudi v tem obdobju ni bil nikoli brez dela. Rad je bil v družbi svojih vnukov, še posebej vnukinje Lucije.

Nepričakovano pa se je poslovil od domačih, ki so ga z bolečinami pospremili k zadnjemu počitku.

Domači se zahvaljujejo vsem, ki so jim v trenutkih najgloblje žalovanja lajšali bolečine in stali ob strani, še posebej sosedom. Zahvaljujejo se cerkvenim pevcem za petje pri sveti maši, godbi Ravne za zaigrane skladbe in župniku za cerkveni obred.

Viktor Levovnik

+ 2003

*Nisi mogel preboleti.
Nič več te ne boli,
duša tvoja ne trpi.
Bog ti vzel je bolečino.*

SPOMIN SLAVKO MERZDOVNIK

Že leto dni naš dom je prazen,
ko od nas si šel narazen.
Vedno znova, ko jutro se rodi,
se v dan zazremo s solznimi očmi.
Srce v bolečini zaječi,
je res, da tebe več med nami ni?
Kje so tisti lepi časi, ko srečni smo bili,
ko tebe smo imeli, a zdaj te od nikoder ni?
Zaman te čakamo, da v tvoj objem se stisnemo.
Solza, žalost, bolečina te zbudila ni,
ostala je praznina, ki hudo, hudo boli.
Usoda je tako hotela,
da tebe nam je vzela.
Vso mladost svojega življenja,
na rodni zemlji pustil si.
Si težko delal in trpel,
za nas se trudil in skrbel.
Brez tebe svet je mrzel, pust, opuščen,
le delo tvojih pridnih rok ostaja.
Le lepi spomini so ostali in upanje,
da nekoč se zopet v onostranstvu snidemo.
Zdaj nas pot vodi tja,
kjer lučke ti gorijo
in rožice gomilo krasijo.

ZAHVALA

21. oktobra 2002 nas je za vedno zapustil ljubeči, skrben mož in ati

SLAVKO MERZDOVNIK iz Male Mislinje.

Hvala vsem, ki z lepo mislijo ob njegovem grobu stojite in mu svečko v spomin podarite.

Njegovi najdražji

SPOMIN

ALOJZ KREMZER

Bolečina traja dolgo, za tistimi, ki jih imamo še posebej radi, neskončno dolgo. Boli, skeli in še pregnati se je ne da iz misli.

Še posebej boli ob jubilejih, ob dolgih večerih samote, ob splošnem spominjanju na rajne ...

In prav v teh mesecih se spominjamo našega očeta, dedija, moža, prijatelja in predvsem velikega ljubitelja otrok, narave in gozda - Kremzerjevega Alojza.

Domači se še posebej zahvaljujejo vsem, ki ob njegovem grobu stojite, mu prižgo svečo spomina, položijo rože ali pa se nanj spomnijo z lepimi mislimi.

* 1919
+ 2003

MATEVŽ ZAKERŠNIK

Na šentiljskem pokopališču je v poslednjem septembrskem četrtku velika množica pogrebcev pospremila k počitku še enega izmed stárost razgibanih mislinjskih zaselkov. Matevž Zakeršnik, ki mu je bolezen v letošnjih vročih poletnih mesecih izčrpala moči, je umrl doma, v naročju svojih najdražjih.

Na svet je Matevž prijel v devetem dnevu poletnega avgusta leta 1919 v vselej njegovih Dovžah. Skromna otroška leta je osiromašila očetova smrt, ko mu je življenje odmerilo šele štiriinajst let. Preživljanje štirih otrok je ostalo na materinih ramenih in on ji je kot najstarejši moral ob dveh sestrah in bratu najtrdneje stati ob strani. V njegovo mladost pa je treščila še ena velika preizkušnja z vsemi grozotami, ki jih je prinesla druga svetovna vojna.

Kot intendant v Zidanškovi brigadi je šel skozi lakoto in smrt, skozi trpljenje in mraz, ki ga je ogrela šele svoboda. V njej je želel čimprej odrezati košček kruha tudi zase, zato se je zaposlil na Ložnikovi žagi. Teško holcarsko delo ni zmanjšalo mladostnega zanosa, morda mu ga je najbolj ohranjala in dvigovala prav mlada Elizabeta. Kot žarek upanja jo je v tistih težkih letih partizanovanja spoznal v Solčavi in jo že leta 1946 popeljal pred oltar. Zaživela sta na njegovem domu in pridno grabila za delom na zemlji in se ob kravici in kakšnem prašičku prebijala skozi življenje.

Ženka mu je povila sinova Janka in Vinka in v želji, da bi jima nudila lepšo mladost od tiste, skozi katero sta odrasčala sama, je Matevž želel stakniti še kakšen dinar, ki bi ga obrnil otrokom v prid. Ko je utihnila Ložnikova žaga, se je zaposlil na mislinjski in na njej pridno delal vse do leta 1963, ko se je upokojil. V prostem času je rad zahajal na sestanke ZB, srečan v društvu upokojencev pa se ni udeleževal.

Ko je pripeljal sinova do kruha, se je veselil še pravnjnih izbire zakonskih sopotnic in je obema po svojih močeh pomagal tudi pri gradnji hiš.

Matevž je imel srčno rad otroke, zato se je z enakim navdušenjem veselil vnukov in vnukinj, ki jih je crkljal in kratkočasil. Zato so se pri njem radi zbirali pred odhodom v šolo in po vrnitvi iz nje.

V jeseni življenja sta z Elizabeto vsaj enkrat letno zajadrala v zdravilišče, da bi si nabrala novih moči. Neskončno hvaležna sta bila sinova, ko sta leta 1996 lahko pripravila slavje za njuno zlato poroko. To je Matevžu in Elizabeti vzbudilo tudi spoznanje, da sta nalogo starševstva uspešno izpolnila. Ko so mu pod Roglo pripravili še posebno presenečenje ob njegovi osemdesetletnici, so se mu od velike sreče orosile oči. Za njegovo prijetno počutje v zadnjih letih pa so poskrbeli pravnuk in obe pravnukinji, ki so kar zlikali njegov zguban obraz, tako se je raznežil in raztegnil v nasmeh. Vedno je bil ponosen na dosežene uspehe svojih sinov, presrečen pa je prav tako ob slehernem dosežku vnukov, ki so se pri njem še vedno radi oglašali kot nekoč.

Čeprav ga je kakšna bolezen od časa do časa pregnala v posteljo, pa mu zdravje do konca septembra lani ni resneje obrnilo hrbta. A si je spet opomogel in kazalo je, da je težave premagal. Žal pa so letos julija ponovno privrele na dan in počutil se je vse slabše. Moral je v bolnišnico, a bolezen je bila močnejša od narave in zdravil. Zaželel si je le še v svoje Dovže in smrt ga je v torkovem večeru poiskala doma.

Ne le njegovi najbližji tudi sosede in znanci se bodo tihega in marljivega moža radi spominjali.

Marjan Križaj

* 1924
+ 2003

ANDREJ KRENKER V spomin

Odločna beseda in prešeren nasmeh sta spremljali Andreja Krenkerja že od fantovskih let. Prav zato je že v mladosti znal poleg težkega kmečkega dela poskrbeti za družabno življenje. Najraje je Krenški Drejc zapregel par konj in opravljal prevoze lesa in tudi drugih stvari. Bil je dovolj pogumen, da je zbiral fante in podiral najdebelejše lipe in jih spravljaj na železnico ali žago. Ko si je ustvaril družino in si poiskal službo, je bil še vedno pripravljen pomagati ljudem.

Predvsem je veliko pomagal pri gradbenih delih. Kar nepogrešljiv je bil pri »fršolanju« plošč in stopnic, postavljanju odrov za izdelavo fasade in še mnogih drugih delih. Tudi zahtevni cerkveni kor mu ni delal preglavic. Največ dela pa je Andrej imel v jesenskih dneh, ko so se začele koline. Takrat so ga iskali ljudje od blizu in daleč, saj je bil dober in spreten mesar. Vedno je bil vedrega in nasmejanega obraza, zato so ga vabili na poroke, kjer je bil pogosto »camar«, prepeval je zdravljike in razveseljeval ljudi z raznimi šaljivimi igrami. Vedno je bilo veselo, kadar je bil zraven Krenški Drejc.

V zadnjih letih pa je imel Andrej še en poseben konjiček. To je bilo streljanje z možnarji. Že kot šestnajstletnik se je seznanil s tem opravilom. Zaradi vojne je bil ta običaj opuščjen, vendar je on v sebi nosil to veselje in skrbno zbiral možnarje ter tu in tam z njimi tudi streljal.

Pred dobrim desetletjem je ponovno zbral skupino mož in fantov in obudil obredno streljanje z možnarji. Znal je voditi skupino, skrbeti za varnost in ustvariti prijetno vzdušje, kar je strelce še posebej povezovalo. Kljub veliki starostni razliki smo se dobro razumeli.

Andrej pa je pogosto smeje zatrdil »to so moji fantje«. In res smo bili njegovi fantje, radi smo ga imeli in spoštovali smo ga kot voditelja in izkušenega strelca z možnarji. Radi smo se zbirali pri njem, saj sta nas z ženo vedno sprejela odprtih rok in s polno mizo. Pa ne samo strelce, vsakega človeka je sprejel z nasmehom, prijazno besedo in nudil pomoč ljudem v težavah. Leta so minevala in tudi Andreja so pričele nadlegovati bolezenske in starostne tegobe. A prav v nasprotju z njegovim veseljem in razgibanim življenjem, je lansko jesen prišla smrt, tiho, neopazno in v trenutku, vendar resnično in dokončno. Čeprav mineva že celo leto odkar nas je zapustil, ostajajo skoraj na vsakem koraku stvari, ki nas opominjajo na njegovo bogato življenje. Njegov značilni smeh pa še nekako kar in kar zveni v naših ušesih; a to so le spomini, ki ostajajo in bodo ostali za vedno.

Jernej Zaveršnik

V SPOMIN

8. novembra je minilo leto dni,
kar zapustil si nas ti,
dragi oče, tast, dedek, mož,
vedno v naših srcih boš.

Hvala vsem, ki ob grobu se ustavite in spomine nanj obujate.

Žalujoci tvoji

LEPE PESMI GLAS SEŽE V DEVETO VAS

LUDVIK MORI

Ta posnetek je iz leta 1957. Župnik na sredini je Ernest Klančnik iz Mute.

Perniški pevci leta 1961

Perniške pevke na lepo nedeljo 7. julija v letu gospodovem 2002

V zadnjih desetletjih se je kar precej planinskih zaselkov razselilo in v njih je pesem povsem zamrla.

Tudi našim Pernicam bi grozila tišina brez petja v cerkvi, ako ne bi g. župnik **Jože Berginc** in organist **Rudi Kerec** vzpodbudila nekaj kmečkih žena in deklet, ki so pred več kot desetimi leti začele pridno vaditi in lepšati bogoslužje v cerkvi, pri čemer jih vodi **Simona Galer**.

Prva leta po vojni, dokler niso starejši obnemogli, mlajši pa se izselili v dolino, je uspešno vodila petje v cerkvi Viktorija Štruc ali **Rihčenova Fikta**.

Kakor sem slišal od starejših ljudi, so bile na Pernicah med prvo svetovno vojno tihe maše, dokler ni prišla na našo šolo zelo dejavna učiteljica **Trezika Praprotnik**, ki je nekaj kmečkih žena in deklet »okorajžila« za petje v cerkvi in tudi organista jim je priskrbel, o čemer pričajo stare redke fotografije; škoda le, da se jih je ohranilo tako malo, pa še te so nepopolne.

Ta kratek zapis zaključujem z željo, da bi sedanji rod pevk še dolgo prepeval Bogu v čast ter ljudem v radost. ▲

KULTURNO DRUŠTVO SELE - VRHE - GMAJNA SE JE PREDSTAVILO

NEVENKA KOTNIK

Poletje na podeželju je letos obrodilo bogate sadove. Na Selah, Vrhah in na Gmajni se je ves čas nekaj dogajalo. Med krajanje je vršalo, stikali smo glave, delali velike načrte in v mesecu juliju smo se dokazali na prireditvi Srečanje z Rimljani pri Brezniku na Selah, kjer je k nam, med staroselce, čez noč prišel rimski trgovec s svojo karavano. Obiskovalci so si lahko ogledovali najrazličnejše blago, žejo in lakoto so si tešili v rimski krčmi, zabavali pa so se ob plesu družic ter rimskih plesalk.

Za vse, ki so zamudili ta »veliki« dan, pa smo naredili kratko ponovitev na dan občinskega

praznika, 21. septembra, na glavnem trgu v Slovenj Gradcu.

Tu smo se pred cerkvijo zbrali prebivalci vseh primestnih vaških skupnosti, ki smo se predstavljali s svojimi krajevnimi posebnostmi.

Stojnico našega kraja »Sele-Vrhe-Gmajna« so krasile domače dobrote iz kmečkih shramb, najlepše rasle poljščine ter ročno izdelani škratki, delo gospe Florjane Kragelnik z Gmajne, ki je idejni organizator jesenske prireditve »ŠKRATKI NA ZAGMAJŠKOVEM VRHU«. Na tem srečanju se zberejo v škratke oblečeni otroci iz vrtcev, ki s svojimi starši in vzgojitelji gradijo škratkovne hišice in s

prikazom običajev ter opravil spoznavajo kulturno dediščino.

Mimoidoči in prebivalci sosednjih vaških skupnosti so se ob dogajanju na odru precej zanimali za dogajanje v našem kraju.

Naše kulturno društvo je svoje delo predstavilo z dvema točkama:

Obiskovalci so bili priča prihodu rimskega trgovca v rimsko krčmo, kjer so ga razvajale rimske plesalke, ki so ga hranile in mu nudile masažo, poleg pa mu je vedno moral streči njegov služabnik. Le-ta je moral skrbeti za njegovo ugodje.

Najbolj pa so trgovca razvnele rimske plesalke s svojim plesom ob malo bolj divjih ritmih.

S svojim lepim »kekčevim« glasom in z igranjem na harmoniko je publiko navdušil Jure Mlinšek, ki je bil oblečen v škratka Veseljaka in je predstavljaval »Škratkovno deželco«.

Po navdušenju obiskovalcev sodeč, smo v njih prebudili rahlo radovednost, ki bo morda povod, da nas pridejo obiskat. Še posebej veseli pa smo bili zadovoljstva, ki se je risalo na obrazu našega župana. Naj ga zato javno povabim, da nas večkrat obiše.

Ob tej priložnosti pa se zahvaljujem vsem tistim krajanom Sel, Vrh in Gmajne, ki so velikodušno pomagali pri predstavitvi naših krajev. Njim izrekam iskreni HVALA. ▲

SREČANJE LOVSKIH OKTETOV IN ROGISTOV

FRANC JURAČ

Koroška lovska zveza je bila ustanovljena leta 2001 in vse bolj upravičuje svoj obstoj. Uresničevanje zastavljenih ciljev pri varstvu narave in gojitvi divjadi izvaja kar tisoč tristo prizadevnih lovcev iz dvanajstih lovskih družin.

Vse lovske družine že mnoga desetletja uspešno upravljajo z lovišči med Peco, Uršljo, Košenjakom in Pohorjem. Koroški lovci, poleg varovanja narave in divjadi, veliko časa namenjajo tudi ohranjanju stoletnih lovskih šeg in navad, predvsem pa lovski kulturi.

V njihovih vrstah že kar nekaj desetletij uspešno delujejo trije lovski okteti in skupina rogistov. Tako so se letos Koroški lovski okteti in rogisti v dvorani Osnovne šole na Muti srečali že drugič, s čimer je bil doživet lep lovski jesenski večer.

Ob tej priložnosti so na prireditvi razvili tudi prapor Koroške lovske zveze, le-tega pa je predsednik Koroške lovske zveze Dušan Leskovec predal praporščaku Tinetu Kranjcu.

Lovski oktet LD Prežihovo Kotlje, ki ga vodi Mitja Šipek

Prapor je praporščaku Tinetu Kranjcu predal predsednik Koroške lovske zveze Dušan Leskovec.

OVSETI, MEJA, ŠMUGLARJI

K. VALTL

Ovseti, meja, šmuglarji. Takšen je naslov zanimive knjige, kar dvestodvanajst strani je napisal domačin – Perničan, Riščenov Simon, zrasel na kmetiji na Mlakah, kjer je bila v preteklosti celo šola, v spominu ljudi pa je ostala bolj kot tipična kmečka gostilna.

Še dolgo v naš čas je vabil napis »Štruc Franc – gostilna«. Pa se je tu v davnini dogajalo marsikaj. Marsikaj tistega, kar je mali Simon vlekel na ušesa in tistega, kar je ostalo v spominu ljudi.

Mnogo tega, predvsem pa osetne navade in pesmi, je spravil Simon v tej knjigi v spomin papirja, jih otel pozabi. Ker so perniške oseti nekaj po-

sebnega, nekaj kar je bil nekakšen velik obred, od vabljenja, spremljanja ženina in neveste pa vse do jedi in posebnosti kraja, je končno to ljudsko izročilo pristalo na papirju, napisano v lepi knjigi. Dodana je meja.

Meja kot nekaj nenavadnega, nekaj kar je takrat nastajalo v nasilju. V teh krajih celo v krvi. Toda nekdo je moral, posamezniki so se morali zavzeti za svoja rodna tla, v bistvu tudi ali predvsem za svoj jezik, kar pa so kasneje drago plačali.

Pa so se rodile zamere, tudi tolikšne, da jih rodovi težko pozabijo. Dolgo, predolgo smo potrebovali za pozabo in oprostitev. Meja pa, ko je že pohabila kraj, pretrgala naravna pota,

stike med ljudmi, med sorodniki in še včerajšnjimi prijatelji, je porodila velike ekonomske razlike in »šmuglarje«.

Šmuglar so tu rekli »švercarju«, tihotapcu, najčešče so to bili povsem navadni, le bolj korajžni ljudje in tisti, ki pravzaprav niso imeli več kaj izgubiti. Človek, potisnjen ob mejo med nenasitno državo ter neizprosne kapitalistične mogočnejše tistega časa. Kriza je bila tu hujša kot marsikje! Pa so nastajale zanimive prigode, še več pa bolečih, tragičnih! Človek je pač iskal izhod. Podobno kot po drugi vojni, le da sedaj še bolj kruto, bolj neizprosno.

Simon se za razliko od mnogih tovrstnih piscev strogo omejuje

od ocen, ne sodi, ne sumi in ne obsoja.

Vsekakor tankočutno ve, da je spomin ljudi znatno daljši, kritičen in neodpustljiv. Pa se je takšnim pastem spretno izognil in nastala je knjiga, ki je svojevrstno ogledalo nekega dela naše mejne preteklosti, ki hkrati odslkava življenje v teh planinah in ga pomaga zgodovinsko ohranjati v vsej življenjski surovosti kakor tudi v trenutkih ljubezni in radosti.

Sicer pa, težko bi našli boljšega poznavalca ljudi in dogodkov.

Rojen na Riščenovi kmetiji, »sol-dat« v drugi vojni, in najdlje kot gozdar v koroških gozdovih in gozdni drevesnici na Muti. ▲

P E S M I

LJUBIM

V sobi svetloba brleča – ljubim;
iz radia glasba čuteča – ljubim;
med poljubi tvoja glava svetleča – ljubim;
med prsti tvoja polt medena – ljubim!

Ne smem pozabiti, da jutri bo vse po starem:
svetloba bo sonce,
medica bo mleko
in prsti le sence izgubljene –
ljubim.

Milena Cigler Gregorc

DRUŽICE MOJE

Predolgo sam
ob bregu tam,
te ljubke breze božam.

Gib vsak,
njih govorico,
v vseh letnih časih,
že poznam,
kako da izbiral bi
zase si družico.
V pomladanskem plesu,
v brstenju
še deklice premlade.

V poletju vročem,
v senco svojo
zvbale bi me rade.
V jesenskem šepetanju
igrive, zapeljive,
da z njimi
ob vodi tam posedam.

Ko mraz leže nanje
me v srcu zaboli,
ko jih nemočne,
v oblekah belih - gledam!

Jerica Smolčnik

STO LET KMEČKIH PERNIŠKE GODBE

LUDVIK MORI

Pred petindvajsetimi leti sem v našem glasilu predstavil naše Perniške muzikante z dvema fotografijama, eno izpred prve svetovne vojne in eno iz tedanjega obdobja, ki nosi letnico 1977. Po objavi te črtice so mi nekateri starejši ljudje vedeli povedati, da naj bi prvi zametki Perniške godbe ali »pleh muzike« segli v leto 1880, o čemer priča nekaj precej starih ohcetnih fotografij.

Po teh podatkih bi lahko sklepali, da bi Perniška godba kljub prekinitvama zaradi obeh vojn lahko že prej slavila svoj visoki jubilej, ki bo zaradi moje boleznin in slabe dostave pošte objavljen z zamudo; naj mi bralci oprostijo.

V vseh teh dolgih letih so vedno znova pomlajene godbenike vadili dobri kapelniki, ki so se skupaj z godbeniki trudili za kvalitetno muziko, in to v kar precej težkih pogojih, saj so bili fantje in možje raztreseni daleč vsaksebi po hribih in grapah, vaje pa so imeli v poznih večernih urah po težkem delu in v najetih prostorih enkrat tukaj drugič tam.

A ves ta napor jim ni vzel volje in veselja do muzike, ampak prav nasprotno: z mlajšimi dirigenti ali kapelniki je naša muzika rasla in se po kvaliteti dopolnjevala.

Naša Perniška godba je rasla in se dopolnjevala pod taktirko mladega fanta Sandija Pungartnika, ki je h godbi pristopil s trinajstimi leti in se že po osmih letih igranja prelevil v kapelnika ali dirigenta, kot rečemo po novem.

To je pravi podvig za tako mladega fanta, ki se je z vsem srcem potrudil, da se je godba številčno in kvalitetno dopolnjevala, o čemer pričajo vse pogostejši nastopi na številnih kulturnih prireditvah naše domovine in tudi zunaj naših meja; da sem prištejemo še številna žeganja ali lepe nedelje, kjer ubrano igrajo.

S svojo okorno in preprosto besedo želim našemu kapelniku Sandiju še veliko uspehov pri vodenju, prav vsem muzikantom pa dobrega zdravja, da bi njihova glasba razveseljevala naša srca, dokler bo živel naš slovenski rod. ▲

GRAPA

ZLATKO VERZELAK

Če si proti prejšnjemu režimu, če ne odobravaš sedanjega in se ne strinjaš z bodočim, kaj naj storijo s tabo? Simona v zahvalo niti na TV niso povabili! Še v nagradni igri ni bil! Nobenih šans ni imel, da bi postal ambasador. Ko se je izlužil iz civilizacije, ga je pot prinesla v grapo. Seveda ni računal Simon, da bo tu srečal NEPOSREDNE potomce naših davnih prednikov izpred ... skratka davnih ...

Da bo srečal in – še huje: spoznal – Pongraca. Pa Karla. Pa Julo. Pa družino Walter. In Otona in Rezo ... Ne! Če bi to samo slutil, bi vedno bil zadovoljen z režimom. Prvi bi bil za. Če bi kdo namignil, da nosi policijski uslužbenec rožnate gate, bi ga krcnil po komolcu. Ne smeš se tako izražati, bi rekel. Ampak, kot pravijo: če bi bil vedež, ne bi bil revež.

Dokler ni prispel v grapo, mu ni bila čisto jasna misel: živiš na istem planetu, ampak v drugem svetu. Zdaj mu je vse jasno.

Karl recimo ni vedel, ne ve in nikoli ne bo vedel, kdo so otroci cvetjal Pongrac noče nič slišati o genskem raziskovanju. Ker če bi kaj slišal, bi mu bilo grozno zoprno, da ne bi nič razumel. Juli, njegovi ženi je povsem tuja mafija v italijanski nogometni sferi. Oton ne razume simbolizma in Rimbaud Arthur mu je takšna neznanica, da ga boli grlo. Reza je mnenja, da knjige ne more napisati frik, ki mu dol visi vse, kar mu ne stoji. Res, da v grapi ne moreš pričakovati cveta inteligence. Ampak!

Pongrac je sedel pri peči in rdeč je bil. Karl je bil enako rdeč, čeprav ni imel pred sabo piva. Simon ju je zmotil v njuni tišini, ki se ji je v grapi reklo pogovor. Ko je videl, da sta dva, mu je postalo žal, da je prišel. En rdeči bi mu bil povsem dovolj. Pongrac Jazbec je bil res rdeč, a ostrizen tako unikatno, da bi kar zaploskal, če ne bi on tega napačno razumel. Ostrizen, kot da bi šel na poroko. Ampak ni šel na poroko. Je bil že oženjen. Ali prvi dan v službo. Ni šel v službo. Bil je že v penziji. Ali k birmi! Davno je tega, kar je bil Pongrac pri birmi.

Ko je Simon vstopil, se je obema razvezal jezik. Nista se bala, da ga bosta izgubila, saj sta poznala vsako ped grape. Pri višje razvitih vretenčarjih je že dolgo navada, da si popestrijo dan tako, da ga nekomu drugemu zamorijo. Ta navada je bila v grapi vsakdanjost kot sta vsakdanja noč in dan in ne samo vsakdanjost, temveč potreba! Ne kakršnakoli potreba, pač pa prvinska potreba! Pongrac je zaslužil priložnost in jo nameraval izkoristiti. Karl ja je samo zaslužil. Potem sta, seve, oba uživala. Najprej Pongrac (potem ko si je povrtal, kot je treba, s kazalcem po nosu): »Mater, boš plačal til Ti se kar špilaj!«

Simon si ni utegnil niti sleči plašča, ko je že zvedel, da bo plačal. Karl ni nič rekel. Njemu je bilo dovolj, da je bil rdeč in da je Pongrac povedal, kar se je povedati moralo. Obisk je moral izgledati, kot da ne ve, o čem teče beseda (in tudi res ni vedel), ker mu je Jazbec takoj razložil problem: »Pesa voziš v avtu!«

Pesnik, zdaj končno brez plašča, se je sklonil naprej, vzel z mize dva kekca, se naredil, da ni zavonjal sape po pivu, se naslonil na steno, potem pa se tako nazarensko zakrohotal, da je Pongrac skoraj mrknil od užaljenosti, Karlu pa ni bilo nič jasno.

»Peeesa! Ha ha ha ha ha! Ho ho ho ho ho! Ha ha ha ha ha! Kaj bom? Ha ha ha!«

»Ti se kar smej,« je žalostno rekel Karl, da je nakazal, da je še vedno tam. Rdeč, sočen in namazan z vsemi žavbami, kot mora bit vsak, ki je v grapi doma.

»Ja, ti se kar smej,« je dodal Pongrac, »dolgo se ne boš!«

»Dolgo se ne bom? Ha ha ha ha ha!« Simona je smeh kar zvijal. Kmalu je začel še prhati od zadovoljstva, in še zahrzal bi bil, če bi malo prej doma vadil. Vedel je, da na ta način zadeva najbolj občutljive točke sosedove intime. Pongraca je ta ponigličnost razpizdila, in če Jazbec ne bi bil zajec, bi jih pesnik zdaj dobil s pepelnikom po glavi. Tako pa sta se rdeča spogledala in čakala, da bo konec tega špasa. Takoj je pobrskal Pongrac po katičkih svoje ostrizene glave (da ne rečem lobanje) in našel nov podatek. Ta bo menda iz pesnika naredil človeka!

»Če boš hotel zdaj kupiti avto, boš moral plačati petdeset jurjev zraven, za ...«

Simon ni več poslušal. Ujel je še nekaj o tem, da bo nekaj plačano, kaj bo točno plačano, ni vedel, slišal je še o odpadku in akumulatorju, motornem olju, a nič določenega. Razmišljal je namreč o tem, kaj neki ON počne TU! V tej kuhinji, s tema dvema tipoma! Mu je to potrebno? Je nujno za preživetje? Oblačil je plašč, ko je Pongrac vnovič udaril: »Zakon je že sprejet, samo sprejeti še ga morajo.«

Kaj je mislil s tem, da je nekaj sprejeto, ampak se mora samo še sprejeti, je vedel menda samo Pongrac Jazbec. In mogoče še Karl ...

»V zaporu dobiš pol štruce za tri dni!«

Ker Simon ni pokazal zadostnega začudenja nad to novico in ker ni skočil v zrak od ogorčenja, je Pongrac neprepričljivo popravil: »Za štiri. Ja, za štiri dni!« Karl je samo prikimal zraven kot indijski guru v počasnem posnetku. Simona še to ni vrglo s tira. Da bi dokončno dotokel oba sosedu: Jazbeca in guruja, je, preden je izgubil skozi vrata, glasno rekel: »Če nočem delati, ne bom delal, in se mi lahko vsedejo tu gor!« Pri tem je dvignil desnico, skrčil prste in iztegnil sredinskega. Pongraca je skoraj razneslo. Karl se je kar držal. Bil je malce manj subtilen, kot svak, zraven tega pa si je v mislih že prižigal cigareto. Zato tudi ni sledil dogajanju, kot bi moral!

Pongrac je bil že poln razpoka in je komaj iskal primernih besed, ko je v kuhinjo prineslo prikazen. Bil je to krepak fant s polizano frizuro in z izlizanim karakterjem, ki je kar bolščal predse in tako dostojno reprezentiral sebe in svojega fotra.

»Foter ni hotel priti!« je pozdravil.

Simon je izkoristil priliko in kar skozi novodošleca stopil iz hiše.

»Miranov sin,« se je slišalo iz gurujevih ust.

Pesnik je poklical svojgo psico in sta šla. Med potjo se mu je bridko storilo, ko se je spomnil dni, ko so si v družbi zrolali joint in rekli kakšno pametno.

Ne pa žvečili. Neslanosti.

PREGLED IN ŽIGOSANJE LETOŠNJIH ŽREBET IN KOBIL

Žigosanje je pri konjereji osrednji dogodek in ga je potrebno opraviti vsako leto. Pri tem se pokaže delo rejca. Rejske komisije ob žigosanju natančno pregledajo rast žrebet ter starejše kobile in jih ocenijo za sprejem v rodovnik. Dobra ocena pa je lahko nato v ponos rejcu.

Rejske komisije imajo za ocenjevanje stroga merila. Pri žrebetih različnih pasem še ni razlik, razen te, da ima vsaka pasma drugačno oznako. Pri ocenjevanju triletnih kobil pa že nastajajo razlike med pasmami, vendar osnovno merilo ostaja enako.

Po novem komisije pregledujejo žrebeta samo ob materi le-tega. Pri ocenjevanju žrebet so najpomembnejše tri stvari: rast, popkovina in zobje, temu še sledijo merila barve in lis, vendar ta niso tako pomembna. Če žrebe to izpolnjuje, ga sprejmejo v rodovnik in ga žigosajo. Tako ima na primer žrebe pasme lipicanec oznako oziroma žig z lipovim listom, poleg tega pa prejme še življenjsko številko. Spet drugačna oznaka je pri noričanih, islandcih in pri haflingerjih – žrebeta imajo oznako H na sprednji nogi, kot triletne kobile pa prejmejo še zvezdo na zadnji nogo, za kar so potrebna spet nova merila. Pri triletnih kobilah pa so rejske komisije še strožje. Te kobile morajo ob pregledu pokazati hojo, kas in galop, izmerijo jim višino na palico, višino brez palice, obseg nog, obseg prsnega koša, obseg zadnjice, vrat, višino rastočega repa, viher, potem pa so tu še barva, širina in dolžina lis oziroma kakšnih znamenj, če so le ta potrebna (odvisno od pasme konj). Če kobila vse te kriterije izpolnjuje, jo sprejmejo v rodovnik in jo ponovno žigosajo, v rodovnik pa napišejo oceno. Tako je ocena zelo pomembna za rejca. Za kobilo, ki dobi dobro oceno to pomeni, da lahko daje še boljše žrebete. Kobila lahko dobi slabo oceno, zgodi pa se tudi, da jo zaradi prevelikega odstopanja od meril sploh ne sprejmejo.

Tudi letos so bila ta pregledna mesta vnaprej določena, a žal, kot sem že omenila, komisije postajajo iz leta v leto strožje; v rodovniški službi želijo imeti zares dobre kobile in kar je še najbolj pomembno: slovenska konjereja je trenutno nasičena in žal se je s teh preglednih mest moralo veliko rejcev vrniti razočaranih.

◀ PREGLED IN ŽIGOSANJE LETOŠNJIH ŽREBET IN KOBIL

Komisije pri pregledu žrebet: pomembna je zdrava rasti, popkovina in zobje.

KAKŠNO PA JE TRENUTNO STANJE KONJEREJE IN OB VSTOPU V EVROPSKO UNIJO?

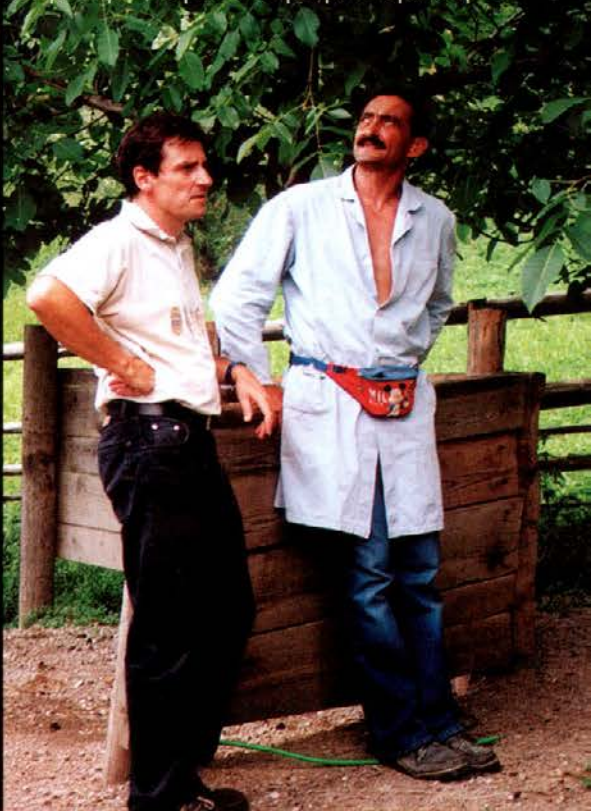
Znano je, da konjereja ni bila predmet pogajanj za Evropsko Unijo, in da ima vsaka država urejeno in izdelano to dejavnost po svoje.

Znano je tudi, da odkup žrebet ne poteka, izvoz živali je z odlokom iz VURS-a prepovedan, ministrstvo pa nima izdelane jasne vizije glede konjereje. Žalostno je, da strokovnjaki s področja konjereje odhajajo, mladih pa nihče ne zaposluje. Le kam nas bo pripeljala ta pot?

Strokovnjaka na področju konjereje, Darko Platovnjak in Božo Miklavčič, se sprašujeta, kaj bo s konjerejo in rejci konj

Božo Miklavčič je doma v konjereji. Žigovanje žrebet, čeravno ta skočijo, ker se ustrašijo žerjavice, vedno dobro opravi.

Na požarišču na Selah na Krasu

V letošnjem letu je bila kar dvakrat razglašena nevarnost zelo velike požarne ogroženosti po vsej državi. Največ požarov je bilo na kraškem območju. Kras je tudi najbolj požarno ogroženo območje v Sloveniji. Protipožarna služba, v katero so vključeni tudi gozdarji ZGS Območne enote Sežana, deluje intenzivno čez vse leto, največja pa je v poletnih mesecih.

Konec julija je zagorelo na italijanski strani, močna burja pa je z vso naglico razširila ognjene zublje na slovensko stran Krasa. V širši okolici Sel na Krasu je ogenj zajel 1050 ha površine, od tega 700 ha gozda, 250 ha porastle negozdne površine, 100 ha travnikov. Najuspešnejši so bili pri gašenju helikopter in specialni avioni za gašenje »kanadierji«, kateri so zajemali vodo v Tržaškem zalivu. Gasilci in ostali so varovali predvsem naselja in vasi.

Kras je bil pred 100 in več leti kamnita puščava, katero je ustvaril človek z nekontrolirano pašo drobnice in divjim posekom na golo. Češki gozdar in izumitelj ladijskega vijaka Josef Ressel je pred 150 leti uspešno pričel z pogozdovanjem Krasa. V prinešano zemljo so sadili črni bor in druge pionirske vrste. Vloženega je bilo veliko truda, da je Kras postal ponovno zelen. Na erozijsko občutljivih predelih je sanacija požarišč nujno potrebna, čeprav je narava najhitrejši in najcenejši doktor za celjenje zemeljskih ran.

Že po mesecu in pol so se iz zaradi ognja sterilnih tal pričele poganjati sušnim razmeram prilagojene zelnote, grmovne in drevesne vrste. Pričela se je druga pomlad. Prvi so pognali špargeljni ali belušji, za njimi pa ruj, hrast cer in mali jesen.

2

3

4

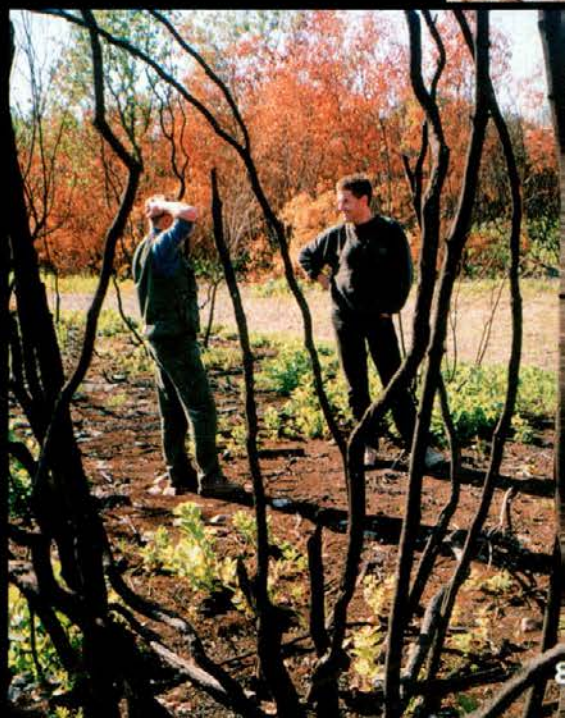

6

- 1 Del 1050 ha velikega požarišča ob italijanski meji (Sela na Krasu, 25.9.2003)
- 2 Pogoreli so tudi umetno osnovani sestoji črnega bora
- 3 Požgana makija in »gozd« pritalnega rastja
- 4 Med ožganimi borovci so iz panjev puhastega hrasta pognali novi poganjki
- 5 V osmojeni in ožgani krošnji hrasta so konec septembra pričele poganjati posamezne veje
- 6 Narava ne čaka, takoj poskuša zaceliti rane
- 7 Ponovni preporod na požarišču mesec in pol po požaru
- 8 Na dve leti staremu saniranemu požarišču – sadnja primorskega javorja in sadnja želoda cera

Tekst in foto
GORAZD MLINŠEK

8